СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. Олифантъ, Па. Четверъ 2-го Октобра 1902. Число 40.

Переглядъ тыждневый.

Практичнй Американцѣ загадують выхôснувати величезнй засобы готового гроша, якй лежать въ державныхъ касахъ Америки. Правительство Сп. Державъ не позичало тыхъ грошей вѣкому. Они лежали собѣ въ касѣ безъ найменьшои користи для загалу. Ажь теперь повстала гадка, а пôддавъ еѣ мінистеръ скарбу Шо, щобы выпозичати ихъ на процентъ банкамъ, пôдпріємствамъ, торговельникамъ и взагалѣ людемъ, котрй потребують позички, а зможуть дати вôдповѣдну запоруку.

Ся справа буде обговорювана на осѣнной сесіи конґресу и є надѣя, що гадка стане ся правомъ, бо всѣ пôдпераютъ еѣ.

Знатоки американьскихъ вôдносинъ доказують, що переведене такого закона, принесе для краю дѣйсну благодать. Богато горожанъ буде тодѣ обезпеченыхъ вôдъ руины и втратъ, якй поносять частенько въ наслѣдокъ банкроцтвъ великихъ фінансовыхъ заведень и банковъ. Въ такôмъ случаю всѣ банки були бы пôдъ строгою контролею правительства, чого доси не було въ Сп. Державахъ. Безлѣчь банковъ падало и канцанѣло, лишень через недостачу догляду. Другою доброю прикметою такого закона, була бы помôчь для дрôбныхъ пôдпріємцѣвъ и рôльниковъ. Имъ улегчено бы позичку на малый процентъ. Словомъ — тыхъ 400 міліоновъ доляровъ, що дармо дармѣсенько лежать нынѣ въ державнôй касѣ, стануть ся великою пôдмогою и добродѣйствомъ для многихъ, а державѣ принесуть чималый процентъ. Ходить лише о се, щобы верховодичй круги не робили ними новый „бізнесъ“ для себе, бо звѣсно, що они въ каждôмъ случаю вмѣють обернути кота хвостомъ.

Богато шуму наробила въ Европѣ нота Сп. Державъ въ справѣ переслѣдуваня жидовъ въ Румуніи. Міністерство справъ внѣшныхъ вноминае ся за жидами, звертаючи увагу европейскихъ державъ на т. зв. трактатъ берлиньскій, пôдписаный въ 1887 роцѣ. Пôдписали его: Анґлія, Францiя, Нѣмеччина, Росія, Италія, Австрія й Туреччина по скôнченю россійско-турецкои вôйны и до нихъ головно розô[illegible]но згадану ноту. Въ имени людскости и справедливости вôдкликуе ся до всѣхъ міністеръ Гей, пригадуючи имъ ихъ обовязки, затягненй пôдчасъ трактату въ тôй надѣѣ, що они покличуть Румунію до порядку. Тамъ сильно переслѣдують теперь жидовъ. Гнетенй покидають свôй край и товпами еміґрують до Сп. Державъ, де безъ гроша и безъ анґлійскои мовы стають тягаромъ для суспôльности.

Отже Румунія и европейска праса дуже лиха на сесю ноту. Вѣденьска „Deutsches Volksblatt“ называе еѣ американьскою безличностію, а кôнчить такъ: Сп. Державы лѣпше зроблять, якъ будуть журити ся своими Муринами и Филипинцями. Справы и доля жителѣвъ Европы най еѣ нѣчого не обходять. Не ен интересъ мѣшати ся до внѣшныхъ справъ якои небудь зъ европейскихъ державъ. Засѣ еѣ вôдъ Европы! Подôбно пише оденъ зъ найвызначнѣйшихъ румуньскихъ дипльоматовъ въ часописи „Tribune“: Вôнъ каже: „Коли Америка мѣшае ся въ нашй справы, то Румунія може такъ само звернути ся до Европейскихъ державъ, абы они впомнули ся за переслѣдуваными, палеными живцемъ, вѣшаными безъ суду Муринами або за Филипинцями, мучеными въ ихъ питомôмъ краю. Румунія уважае жидôвъ за пявки и заволоки, за нещасте краю, а мимо того не змушуе ихъ до послуху водяною курацією и тортурами, якъ дѣлае Америка зъ Филипинцями на тайный приказъ найвысшихъ властей и п. Гей.

Вôйна на Филипинахъ розгаряе ся. Капітанъ Першінґъ, начальникъ експедиціи противъ Моровъ на островѣ Мінденео доносить, що добувъ сѣмъ ворожихъ фортôвъ. Погибло при тôмъ 25, а раненыхъ було 20 Моровъ. Найбôльшій проливъ крови лучивъ ся близь Ґоаненъ и Беюбео. Двѣ ватаги ворохобниковъ взяли Американцѣвъ въ два огнѣ и треба було взяти ся до баґнетôвъ, абы ихъ выперти зъ сильныхъ позицій. Такъ дôйшовъ Першінґъ ажь до Мерсінъ, звôдки бувъ спонуканый вернути ся. Моры такъ сильно ту уфортифікували ся мѣжь багнами и лѣсами, що безъ бôльшого числа вôйска не можна й мрѣти о дальшôмъ походѣ або атаку.

Султанъ зъ Мерсінъ доказуе, будьто-бы его позицію нѣхто въ свѣтѣ не бувъ въ силѣ добути. Иншои гадки е вôйсковй американьскй круги. Они говорять, що Моры будуть проґнанй зъ фортифікацій, але сей подвигъ буде стоити Американцѣвъ безлѣчь жертвъ и крови.

Головна армія венезуельского правительства звела минувшого тыжня недалеко Тинаквільо чотырodневну рѣпаючу битву зъ ворохобниками и, якъ звычайно була побѣджена. Одна частина вояковъ поляга, друга розбрыла ся на чотыри вѣтры, а трета перейшла на сторону повстанцѣвъ. Гарматы, муніція и великй припасы поживы такожь загорнули тй послѣдпй. Супротивъ сего, що правительство не мае вже бôльше лишень 4000 вояковъ а й зъ тыхъ переходить богато до ворохобниковъ, его становище є сильно захитане. Загально догадують ся, що ажь теперь буде президентъ Кастро спонуканый зречи ся власти. Другого выходу нема для него.

Иначе зелѣзнымъ обручемъ стискають Сп. Державы безталанну Колюмбію. Доси высаджено на еи сушу поверхъ 3000 американьскихъ вояковъ а вокругъ еи береговъ стоять слѣдуючй военнй кораблѣ „вуйка Сема“: „Олимпія“, „Синсінаті“, „Пентеръ“, „Монтґомері“, „Меріетте“, „Детройтъ“, „Вайксенъ“ Мечіесъ“ и Висконзінъ“. Центральне правительство у Вашинґтонѣ твердить, що тымъ способомъ бажае заобезпечити свобôдну комунікацію на Панамѣ, до чого зъобовязане осôбнымъ договоромъ. Мимо того появила ся въ прасѣ чутка, що Сп. Державы мають о много важнѣйшу цѣль въ посылцѣ такого числа вôйскъ и кораблѣвъ до Колюмбіи. Именно хочуть завести тамъ порядокъ, а опôсля оголосити свôй протекторатъ надъ Колюмбією. Знеможене колюмбійске правительство мае годити ся потайки па все. Лише ґубернаторъ Панамы. Салязаръ, запротестувавъ урядово дня 27 м. м., та зъ нимъ не гадають числити ся американьскй політикеры.

Мадяры обходили минувшого мѣсяця торжество 100-лѣтныхъ уродинъ свого патріота и борця Людвика Кошута. Въ торжествѣ взяли участь 2 сыны померлого, ветераны гонведôвъ зъ 1848 р. и цѣлый народъ, тому въ Будапештѣ и на провінціи выпало оно дуже величаво. На головнôмъ кладовищу въ Будапештѣ вôдслонено прекрасный памятникъ Кошута, якій коштуе 500 тысячь коронъ, зôбраныхъ дорогою добровольныхъ жертвъ. — Зъ нагоды торжества угорска праса розписала ся, що недалекій вже часъ, коли мрѣѣ великого патріота здѣйснять ся, а Угорщина стане ся зовсѣмъ свобôдною, великою и славною державою. Забули одначе додати, що угорскй керманичѣ повинни перше закинути поганй средства мадяризаціи, терору и гнету славяньскихъ народôвъ, котрй заселяють Угорщину. Безъ того скорше розлетитить ся ихъ держава, чимъ здѣйснять ся мрѣѣ Кошута.

Въ Китаю заносить ся на нову революцію и рѣзню ненависныхъ чужинцѣвъ. Зъ вѣстей, якй надо спѣли сими днями можна смѣло заключати, що буде она о много страшнѣйша вôдъ повстаня боксерôвъ въ 1900 р. Причиною лиха є податковый гнетъ и звѣснй вôдшкодованя для европейскихъ державъ, котрыми вы сысають зъ Хинцѣвъ послѣдпу каплю крови.

Телеґрамы рознесли дня 27. с. м., що наслѣдкомъ страшного землетрясеня у схôднôмъ Туркестанѣ, погибло 667 особъ, а звышь 1000 є бôльше або меньше покалѣченыхъ. Мѣста Артушь и Катґаръ лягли въ звалищахъ.

Алекс. Шаршонь, касіеръ Руского Народного Союза. Родивъ ся въ Галичинѣ, прийшовъ до Америки 1884 року. Єсть сторникомъ въ Шамокинъ, Па.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень		
2	Ч.	Трофима
3	П	Евстатія
4	С.	Кодрата ап.
5	Н.	16 по Сош. Фоки
6	П.	† Зач. Іоана Кр.
7	В.	Теклѣ
8	С.	Евфросины, Пафнутія

— **Звѣздарь** професоръ Ґуставъ Меєръ, той самъ, котрый предсказавъ смерть пок. президента Мекінлея, оголосивъ въ часописахъ публичне остережене для президента Рузвелта. Сказано у нѣмь, що записано на звѣздахъ, будь то бы житю президента грозить въ сихъ дняхъ велике небезпечеьство. Радить проте стеречи ся. Перестерѣгае рôвножь ґубернатора Одела и сити мейора Ню Йорку, бо й ихъ жите буде въ тôмъ самôмъ часѣ сильно загрожене.

— **Почтовый** будинокъ въ Мінто, Н. Д. заваливъ ся зъ незвѣсной доси причины и присипавъ 15 осôбъ. Больша половина зъ нихъ погибла пôдъ румовищами.

— **Муринъ** С. Ґріеджъ застрѣливъ минувшого четверга въ Бриджтонъ, Н. Дж. констабля Бюка, котрый прійшовъ его арештувати и свою жену, котра казала его арештувати. По доверщеню убійства утѣкъ и сховавъ ся въ недалекихъ лѣсахъ и багнахъ. Шерифъ Менди зловивъ его одначе при помочи доохрестныхъ жителѣвъ и вôдпровадивъ до вязницѣ.

— **Истнуючій** вôдъ 50 лѣтъ Ню Йоркъ Стейтъ банкъ въ Сиракюзъ, Н Й. оголосивъ банкроцтво. Богато людей втратило наслѣдкомъ сего цѣле свое майно.

— **Грôзна** пожежа лютувала въ селѣ Мадѣ земплиньскои вармедѣ на Угорщинѣ. Згорѣло бôльше якъ 100 хатъ разомъ изъ ґосподарскими будинками, припасами збôжа и множествомъ домашнього скота. Навѣть хресты на гробахъ погорѣли. Шкода дуже велика. — Дня 5. вересня выбухъ огонь въ мѣсточку Бѣлый Камѣнь, золочôвского пов. (Галичина) и знищивъ 62 домы. Огонь тревавъ вôдъ 7. год. вечеромъ до 11. въ ночи. Шкода сяга є 200 тысячь коронъ.

— **Противжидôвскй** розрухи выбухли въ Ченстоховѣ, въ россійской Польщи. Зъ надосланыхъ доси вѣстей дознаемо ся, що товпы напали на жидôвъ и убили 15 особь, а ранили около 50. Супокôй настававъ ажь тодѣ, коли прибуло вôйско. За участь въ розрухахъ арештували власти 600 осôбь; въ тôмъ числѣ 20 поповъ.

— **Королевою** американьскихъ театрôвъ стала теперь Місъ Едита Геленаръ. Є се сензацийна въ цѣлôмъ того слова значѣню спѣвачка. Еи голосу годѣ вôдрôжнити вôдъ тону скрипокъ. Въ Берлинѣ выступала передъ кôлькома лѣтами австральска спѣвачка, Ада Коллі, яка брала зъ легкостію найвисшй тоны, недоступнй для звычайнихъ смертельниковъ. Місъ Геленаръ перевысшае еѣ однакъ чистотою, мягкостию голосу, якій можна выдобути тôлько за помочию найлѣпшихъ скрипокъ. Вона спѣвае «інтермецо» зъ »Cavaleria rusticana« и водить при тôмъ смичкомъ по струнахъ инструменту а нѣхто изъ слухаючихъ не припускае анѣ на хвилину, що »інтермецо« спѣвае ся. По хвилинѣ опадають скрипки, а мельодия пливе дальше мовъ срѣбло, чиста, звучна зворушаюча. Місъ Геленаръ вôдбувае артистичну подорожь по бôльшихъ мѣстахъ Америки, а потôмъ мае замѣръ прибути и до Европы. Сими днями була она въ Бостонѣ, Мас.

— **Безлѣчь** диковъ намножило ся у схôдной Галичинѣ. Особовый поѣздъ, якій ѣхавъ недавно зъ Тернополя до Львова, прогнавъ зъ лѣса коло Золочева череду диковь, зложену зъ 10 штукъ. Дики зô страху забѣгли ажь до мѣста де на зустрѣчь имъ выбѣгла купа жидковъ и кôлькохъ полиціянтовъ. Дики впали до огорода комісаря скарбовои сторожи, п. Кауцкого. Ту одинъ зъ нихъ погибъ вôдъ комісарскои кулѣ, а прочй розбѣгли ся по цвинтари и цегольняхъ.

— **Землетрясене** навѣстило 18. м. м. мѣсто Сенъ Френсиско, Кал. и охрестнôсть. О год. 3. и 55 мін. рано дало ся чути пôдземна гримôтня, почôмъ слѣдували сильнй потрясеня. Поверхня землѣ здавала ся въ деякихъ мѣсцяхъ филювати, а всѣ, що тодѣ йшли або стояли на улицяхъ мѣста, попадали. Кôльканайцять будôвель є ушкодженыхъ.

— **Дорогою** ліцітаціи мае бути продана цѣла громада Кльоподія, на Угорщинѣ на заспокоене претенсій угорского товариства зелѣзничого, котрому громада завинила 10 тысячь коронъ кромѣ процентôвъ и значныхъ коштôвъ судового спору. Будуть проданй всѣ посѣлости, будинки и пр. а громадяне лишать ся жебраками. Угорскій рай, тай годѣ.

— **Вôйтъ** мѣста Сенъ Емулярдъ повѣсивъ ся мин. Середы и полишивъ листъ, въ котрôмъ каже, що тому вôдберае собѣ жите, бо нѣкому не може догодити.

— **Кажуть**, що кому добре веде ся, тому й когуть знесе ся, а се по части й правда. — Парискій дневникъ Figaro сповѣдае, що старенька панѣ Марпіне, живуча зъ ренты, найшла передъ рокомъ на улици пуляресъ, въ якôмъ було 16 тысячь доляровъ готового гроша и кôлька льосôвъ. Она занесла найденй грошѣ на поліцию, де еи сказано, що якъ до року нѣхто не зголосить ся по грошѣ, то они перейдуть на еи власнôсть. Рôкъ власне вôдъ того часу минувъ, нѣхто не зголосивъ ся, и еи призвали, щобы грошѣ и льосы собѣ вôдобрала. Она пôшла заразъ, а коли вернула до дому, застала вже листъ вôдъ свого банкира, що оденъ зъ льосôвъ, нею найденихъ выгравъ 100.000 франковъ. Ось и подвôйне щасте.

— **Велике** нещасте стало ся опогды въ баптискôмъ костелѣ зв. Шайла, въ Бирмінґгемъ Ала. До мѣста пріѣхавъ звѣсный муриньскій ученый и бесѣдникъ, Букеръ Т. Вашинґтонъ, а що згаданый костел належить до муриновъ, тожь пôсля проґрамы ту мавъ проповѣдь. Поверхъ 2000 муриновъ згромадило ся въ святини, щобы послухати его бесѣды, коли въ тôмъ повставъ на хорахъ спôръ, а опôсля й бôйка о незаняте мѣсце до сидженя. Якійсь необережный муринъ крикнувъ тодѣ на цѣлый костелъ „файтъ!“ (бôйка).. Слухачѣ гадали, що вôнъ кричить „файеръ“ — себто огонь — и въ панічнôмъ переполоху кинули ся до дверей. Въ наслѣдокъ поспѣху и натовпу, кôлька осôбъ упало на доситъ вузкй сходы, загороджуючи дорогу. На нихъ упало еще кôлька, вôдтакъ пôдъ натискомъ двотысячнои розбурханои товпы падало чимразъ бôльше доки живими людскими тѣлами не загатили входу такъ, що нѣхто не въ силѣ бувъ выйти. Збожеволѣлй зô страху мурины почали теперь бити ся мѣжь собою, кусати, душити, толочити иначе дикй звѣрѣ. Лише кôлька бѣлыхъ, котрй зъ цѣкавости зайшли до святинѣ, не втратили зимнои крови. Середъ загального переполоху вспѣли они схоронити ся до захристіи, де найшли телефонъ тай заалярмували пожарну сторожу и поліцію. Помôчь надоспѣла сейчасъ, але застала страшну „саламаху“: 106 трупôвъ, потолоченыхъ, порозриваныхъ и сильно обезъображеныхъ лежало въ крови на сходахъ, коло сходôвъ и въ костелѣ, а сотки раненыхъ, зъ поломаными костями, зъ безчисленными ранами и подертою одежею стогнало и плакало ажь серце болѣло дивити ся на нихъ.

— **Въ** Загребѣ, столици Кроатіи и Славоніи, краю, що входить въ складъ угорськои половины Австро-Угорскои монархіи, довели до того, що дня 3. вересня с. р. оголошено въ Загребѣ и околици военный станъ. Причиною розрухôвъ єсть національна ненависть межи Сербами и Хорватами, племенами той самои (сербськои), націи котрй рôжнять ся лишь тымъ, що Хорваты католики к уживають латиньскихъ буквъ, а Сербы православнй и уживають славяньскихъ буквъ. И така формальна дрôбниця доводить людей до скаженои ненависти!

Вôдозва
ДО ВСѢХЪ РУСИНОВЪ ВЪ КАНАДѢ.

Чорно-жовтѝ хмары напливають на насъ зъ сторон Галилеи... Се законъ ОО. Василіяновъ зъ служебницями и зъ предтечою о. В. Жолдакомъ на чолѣ, ѣдуть за волею Пропаґанды а коштомъ Митрополита у Канаду. Ѣдуть въ тôй цѣли, щобы незгôдныхъ канадійскихъ Русиновъ зъ Французами та Римомъ поєднати, а загнати Русиновъ до католицко-французкои кошары, та наложити на нихъ десятину зъ кровавого робôтничого заробку и зъ доходовъ земледѣля.

Знаємо добре зъ тогôднои роботы о Жолдака, котрый публично говоривъ, що польскѝ и французкѝ ойчульки суть правдивыми спасителями руского народа и тôлько до тыхъ вôдсилавъ Русиновъ. Вôнъ не дбавъ о заложене самостôйнои орґанѣзацìи руско-церковнои въ Канадѣ, о засноване народныхъ парохій, о системізоване зô стороны громадъ про утримане священиковъ, о поставлене мешкань священикамъ, надъ котрыми справами щирѝ Русины такъ довго працювали. Вôнъ збувавъ коротко людей: „Вы бѣднѝ, нездалѝ и незгôднѝ; вы маєте насъ слухати, а хто не хоче, то я го допчу, потупляю, и копаю, той не вартъ сего пороху, що на моихъ черевикахъ". Се намъ добре запамяталѝ слова апостольского делеґата и „візитатора канадійского" зъ року минувшого.

По такъ приємныхъ словахъ и по вôдѣздѣ о. Жолдака до старого краю мы не надѣялись нѣчого. Ажь тутъ о диво! Не знати звôдки сиплють ся на насъ ласки якъ зъ рукава; цѣлый таборъ чорныхъ круковъ ѣде на завойоване бѣдныхъ мешканцѣвъ вôльнои Канады. Чи жаль имъ тыхъ 50 тысячь руского народу, котрѝ уже доробились по трохи и пôзнались на фарбованыхъ опѣкунахъ, зъ исторіи роботы оо. Василіянъ въ Бразиліи. Чи може налякались, щобъ мы не заложили самостôйнои рускои церкви, не подали руки американьскимъ братямъ, котрѝ спровадили кôлькохъ сьвящениковъ противъ волѣ римскои Пропаґанды. Боялись, що и мы можемо то само достати. И щожь намъ зъ того пріѣзду надѣятись, намъ слабымъ и не з'орґанізованымъ Русинамъ? Певно сего, що повторить ся історія пралата Бронѣковского зъ Бразиліи, котрый зъ амбоны въ костелѣ казавъ зъ револьверôвъ выстрѣляти упертыхъ гр. кат. Русиновъ, о чѣмъ писали и краєвѝ рускѝ ґазеты. Замѣромъ нашимъ было скликати вѣче по роботахъ сего року до Вінніпеґу и заложити народну орґанізацію, але теперь зъ причины сего пріѣзду назначаємо **часъ вѣча на день 18. Жовтня** (Октобра) с. р. и просимо всѣ кольоніи, щобы выслали на сей часъ вôдъ себе хоть по двохъ делеґатôвъ. Вѣче вôдбудесь въ **Albert Hall cor Main and Market Str., въ Вінніпеґъ, Манѣтоба.** Делеґаты мають мати повномочіє и списъ людей зъ цѣлои кольоніи та жаданя якѝ имъ громада поручить. Теперь кожда кольонія мае зôбрати мітинґъ и дати жаданя своимъ делеґатамъ о тôмъ, чи Русины хочуть мати народнѝ церкви и народныхъ священиковъ чи Французôвъ тай ихъ рабôвъ прихильниковъ.

Наразѣ неможемо сказати яку позицію займе о. Жолдакъ зъ своими товаришами и товаришками, але если пôйдуть тою дорогою, котрою ишовъ о. Ж. минувшого року то буде дуже зле. Може бути тôлько тогды добре, если оо. Василіяне не будуть лучити ся зъ Французами, але займуть ся орґанізацією руского народа и пôднесуть мѣжь нимъ просвѣту и моральнôсть, збудують осôбну вôдъ Французôвъ церковну руску орґанізацію, до котрои належали бы всѣ рускѝ церкви въ Канадѣ. Така орґанѣзація булабъ опôсля инкорпорована, а зъ часомъ могли бы мы мати и свого руского епископа. Икорпорація ся велике дѣло, дорогѝ братя! Теперь мы въ Канадѣ не маємо своєи рускои церковнои организацìи, котра була бы інкорпорована, и тому Французы чѣпають насъ, хочуть мати власть надъ нами а насъ тримати пôдъ ногами. Се все стане ся, если вы братя Русины не обстанете при своѣмъ. Не дайте анѣ рушити вашого майна, абы вашѝ дѣти колись вашихъ костей зъ гробу не выкидали. Єсли повôддаєте церкви пôдъ зарядъ Французôвъ, то пропаде руска церковь и народнôсть въ Канадѣ на вѣки, а се буде грѣхъ до неба о пôмсту взываючій, якъ мы на вôльнôй земли запропастимо руску вѣру и народнôсть. Тожь стараймо ся, щобы нашѝ церкви були записанѝ на громаду а діды и контракты тримайте у рускихъ честныхъ людей а не такъ якъ рускѝ хрунѣ въ одномъ канадійскомъ мѣстѣ заставили дідъ у жида. Єще разъ просимо васъ дорогѝ братя, выберѣть делеґатовъ, котрѝ нехай зъѣдуть ся на день 18. Жовтня т. є. сего мѣсяця до Винипеґу, а ту порадимось о всѣмъ и почуєте еще бôльше.

Вôдъ руского церковного комѣтету у Виннипеґъ, Манитоба, Канада.

А. Заѣло, предсѣдатель,
Ф. Т. Стефаникъ, секретарь,
І. Чорнѣй, касієръ,
Юрій Панъщакъ, тростѝ,
Якимъ Орловскій, тростѝ.

Писемно прошу выбраныхъ делеґатôвъ вôднестись до секретаря на адресу:
Mr. T. T. Stefanik, 450 Stella Ave. Winnipeg, Man. CANADA.

Хлопскій рай
въ Новôй Зеляндіи.

I.

Рускій халупникъ або зарôбникъ, котрый спозирає на величезный ланъ, застеленый золотою пшеницею и клене свою долю, навѣть не знає, що на тôй божôй земли є край, де право пильнує, абы оденъ не мавъ за богато, коли другій не мае навѣть тôлько землѣ, що на власну домовину. Дуже далеко вôдъ насъ сей край, за широкимъ синимъ моремъ, але вôнъ єсть, а называє ся Нова Зеляндія. Мы опишемо сей край, абы показати, що нашѝ москвофілы, чи твердѝ брешуть, коли кажуть, що на свѣтѣ мусять бути паны и хлопы, бѣднѝ и богачѣ, що инакше не булобы ладу мѣжь народомъ.

Вже въ Европѣ є край, въ котрôмъ народъ по селахъ не є роздѣленый на хлопôвъ и панôвъ. Въ Норвеґіи не ма великои посѣлости. Въ Норвеґіи є самѝ хлопы, а всѣ богачѣ. Сказавъ бы хто, що тамъ такъ є, бо такъ вôдъ давна было; але у насъ були вôдъ давна великѝ паны и дрôбнѝ хлопы, то вже такъ мусить бути дальше. Отже мы покажемо, що и въ Новôй Зеляндіи були великѝ паны, еще бôльшѝ вôдъ нашихъ, але тамъ парляментъ завѣвъ права, котрѝ великôй посѣлости не дають дыхати. Черезъ те величезнѝ посѣлости панôвъ разъ у разъ мусять дѣлити ся на дрôбнѣйшѝ. Панôвъ тамъ що разъ менше, а що разъ бôльше богатыхъ хлопôвъ, котрымъ нѣяка бѣда нѣчого не зробить.

Нова Зеляндія є на другôмъ боцѣ землѣ, довкола окружена моремъ. Передъ 260 роками у насъ еще не знали, що є такій край на свѣтѣ. Першимъ зъ Европы, котрого нога станула на тôй незнанôй нашимъ людямъ землѣ. бувъ подорожный Тасманъ. Было се въ 1642 роцѣ, Нашѝ люде назвали той край Новою Зеляндією, Тасманъ пôзнавъ лишь оденъ берегъ Н. Зеляндіи. Въ глубину краю не мавъ вôнъ вôдваги пускати ся, бо тамъ живъ дуже дикій народъ — Маоры. Маоры не знали Христовои вѣры и ѣли людске мясо. Мѣстъ не мали, тôлько жили великими родинами пôдъ проводомъ своихъ начальникôвъ, переносячи ся зъ мѣсця на мѣсце. Якъ иншѝ дикѝ народы, такъ и Маоры жили зъ польованя — бо збôжа не сѣяли.

Въ 1769 р. пріѣхавъ до Н. Зеляндіи другій подорожный, Кокъ и оголосивъ, що цѣлый край забирає пôдъ власть анґлѣйского короля. Коли розôйшла ся чутка, що въ Н. Зеляндіи дуже добра земля, що мае золото и иншѝ богацтва, зачавъ, почавши вôдъ 1814 року напливати до неи народъ зъ нашихъ краѣвъ. Нашѝ зайды не дивили ся на се, що въ Н. Зеляндіи є вже якійсь народъ; загортали землѣ, а дикихъ Маорôвъ проганяли въ глубину краю. Зъ тои причины мѣжь Маорами а заволоками були частѝ споры и вôйны. Доперва въ 1840 р. зроблено зъ Маорами угоду, въ котрôй начальники племенъ Маорôвъ приняли зверхнôсть Анґліи. По тôй угодѣ деякѝ племена Маорôвъ еще не разъ бунтували ся, але Анґлѣйцѣ все ихъ побили. Вôдъ 1886 року вже не было бунту Маорôвъ. Маоры приняли христіяньску вѣру а въ части навѣть змѣшали ся зъ заволоками. Маорôвъ є що разъ менше, бо занесенѝ до Н. Зеляндіи Европейцями хоробы, нищать ихъ. Въ 1857 роцѣ начислено Маорôвъ 56 тысячь, а вже въ 1891 р. было чистыхъ Маорôвъ 37 тысячь и 5 тысячь мѣшанцѣвъ. Пріѣзжого народу было въ Н. Зеляндіи въ 1894 р. звышь 686 тысячь.

Ново-зеляндска держава складає ся зъ двохъ великихъ островôвъ, одного меншого и кôлькохъ дрôбныхъ. Разомъ всѣ островы мають 271 тысячь квадратовыхъ кільометрôвъ. Се значить, що Нова Зеляндія є бôльша, якъ Галичина до купы зъ Буковиною три разы. До 1876 року Н. Зеляндія була подѣлена на 9 самостôйныхъ краѣвъ. Въ 1876 р. сполучено ихъ въ оденъ край пôдъ спôльнымъ правительствомъ и зъ однимъ парляментомъ. Надъ правительствомъ Н. Зеляндіи стоить анґлѣйскій король.

Тѝ люде, що першѝ прійшли до Н. Зеляндіи, загортали на свою власнôсть величезнѝ просторы землѣ. Кождый бравъ, кôлько хотѣвъ, бо земля не мала еще свого пана. На Маорôвъ нѣхто не дививъ ся, бо они и такъ не сѣяли збôжа. Кождый загортавъ для себе тысячь разъ бôльше, якъ се, що мôгъ обробити. Новозеляндске правительство признавало кождому на власнôсть тôлько землѣ, кôлько вôнъ хотѣвъ мати, бо землѣ было богато, а народу мало. Въ той способъ поробило ся богато панôвъ, зъ котрыхъ кождый мавъ дуже богато землѣ. Деякѝ паны набрали тôлько землѣ, що цѣлѝ повѣты.

Коли въ Н. Зеляндіи народъ зачавъ множити ся а до того еще прибували новѝ люде зъ Европы, Хинъ и т. д., правительство змѣркувало, що якъ кождый буде брати для себе тôлько землѣ, кôлько схоче, то зробить ся такъ, що кôлька тысячь панôвъ буде мати всѣ землѣ краю, а міліоны народу будуть безъ землѣ; що ту землю, котру паны за дурно достали, люде будуть мусѣли купувати за дуже великѝ грошѣ, а хто не буде мати грошей, буде мусѣвъ вôдъ панôвъ брати въ аренду або и робити имъ панщину. Отже абы паны не могли въ краю завести панщины, парляментъ ухваливъ таке право, що при панахъ лишивъ ту землю, котру они вже були забрали. Всю, людьми еще не забрану землю, парляментъ рѣшивъ взяти на державу (камеру). Абы ся, на державу (камеральна) земля не переходила зъ рукъ до рукъ, абы не можь было еи лѣцитувати за довги господаря, парляментъ рѣшивъ не давати сеи землѣ людямъ на власнôсть, тôлько вырендовувати єи за дуже малый чиншь. Такъ отже велику часть землѣ Нова Зеляндія выратувала передъ панами, бо парляментъ сказавъ, що земля не є на се, абы сотки панôвъ могли жити безжурно, а тысячѝ абы робили на ныхъ, тôлько земля є на се, абы зъ неи могли жити всѣ люде въ краю. До 1899 р. перемѣнено въ Н. Зеляндіи на поле або городъ до 7 міліонôвъ морґôвъ землѣ, т. є. майже о якихъ двѣста тысячь морґôвъ бôльше, якъ є поля и городôвъ въ Галичинѣ. Решта краю то самѝ степы, пасовиска, лѣсы и горы.

Выборôвъ пословъ до парляменту въ Н. Зеляндіи, не фальшують гнобителѣ народа. Отже не диво, що парляментъ, въ котрôмъ народъ мае бôльшость, ухваливъ таке право, що панамъ вже не вôльно загортати землѣ, бо зъ тои землѣ мае жити весь народъ. Хочь землѣ было тогды еще такъ богато, що не было еи кому дати, то парляментъ думавъ о будучности, коли въ Н. Зеляндіи буде тѣсно, отъ якъ примѣромъ теперь у Галичинѣ. Абы колись не было однымъ за богато, а другимъ за мало, парляментъ ухваливъ таке право, що незабрана еще земля лишає ся на вѣки въ рукахъ державы и що люде будуть землю вôдъ державы вырепдовувати. Парляментъ такъ зробивъ, бо знавъ, що велика посѣлôсть може статись колись нещастємъ для краю, може статись причиною голоду, еміґраціи, бунтôвъ и т. д.

(Дальше буде).

Дописи.

40. ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Чого хотять Русины?

Въ одномъ зъ попередныхъ листôвъ згадувавъ я, — пишучи про клопоты, якѝ ждуть австрійське правительство передъ осѣннымъ скликанємъ парляменту, — що въ австрійськôй прасѣ пôдносять ся голоси, що правительство мусить переговорити такожь зъ Русинами. На тѝ уваги польсько-шляхотська праса въ Галичинѣ закричала всѣми голосами, що центральне правительство не потребує переговорювати зъ Русинами, бо польсько-руська незгода, се „домашня справа", зъ котрою вони, Поляки, дома, то є въ Галичинѣ, дадуть собѣ раду.

Коли Галичина стояла въ розгарѣ хлѣборобського страйку, а польськѝ дѣдичѣ дрожали о свôй маєтокъ, тодѣ вони не казали, що страйкъ — се „домашня справа", але выслали чимъ швидше до Вѣдня депутацію, котра домагала ся заведеня выѣмкового (военного) стану въ области страйкôвъ, тодѣ вони, сѝ оборонцѣ самоуправы краю, були бы и чорта призвали на помôчь, абы лише втопити страйкъ въ струяхъ хлопськои крови!... Та теперь, коли ходить о переговоры зъ Русинами, о справу, котра могла бы принесети яку-таку (хочь, що правда, дуже незначну) користь для Русинôвъ, кричать вони, що се домашня справа.

И такъ было усе. Кôлько разôвъ ишло о те, абы здавити Русинôвъ, польська шляхта не встыдала ся жебрати помочи въ Вѣдни, коли-жь тôлько зъ помочи Вѣдня могли бы були користати Русины, то польська шляхта старала ся доказати Вѣдневи, що зъ Русинами, зъ тою „домашньою справою", сама дасть собѣ раду. Коли лише въ австрійськôй прасѣ дали ся чути голосы про потребу переговорôвъ центрального правительства зъ Русинами, вôдозвали ся на сѝ голосы ґазеты »Діло« и »Свобода«, орґаны національно-демократичнои партіи, котра теперь уходить за всенародну руську партію и немовь офіціяльну представительку руського народа въ Галичинѣ. Сѝ ґазеты зазначили на першôмъ мѣсци, що коли мають вести ся переговоры за Русинами, то вести ихъ може лише центральне правительство, а не Поляки, бо зъ тыми вже всѣ рахунки покôнченѝ. Крôмъ того зазначила »Свобода«, що вôдъ имени руського народа мае право вести переговоры лише »Народний комітет« (головный зарядъ національно-демократичнои партіи), а переговоры веденѝ зъ кимъ-небудь иньшимъ, не можуть обовязувати руського народа.

Отсе становище національно-демократичнои партіи важне тымъ, що правительство, коли-бъ хотѣло вести якѝ переговоры, то навязало бы ихъ найшвидше зъ руськими послами до парляменту, и то може навѣть поминуло бы послôвъ опозиційныхъ, а звернуло-бъ ся по правительственныхъ, отже до клюбу Барвѣнського, до котрого належать такѝ вороги народнього руху загаломъ, а страйкôвъ специяльно, якъ о. Мандычевській, москвофілы Гофратъ Длужанській и лѣкарь дръ Гладышовській... Хочь, що-правда, навѣть опозиційнѝ руськѝ послы до парляменту за мало мають въ собѣ опозиційного духа, абы вести переговоры въ имени руського народа, и готовѝ зловити ся на перше-лѣпше солодке слôвце правительства, якъ се вже нераз бывало...

»Свобода« на случай переговорôвъ выробила навѣть програму домаганъ руського народа, котра на мою думку буде цѣкава и нашимъ заморськимъ землякамъ, и тому передаю єи тутъ дословно:

„Зъ огляду на се, що голосы о потребѣ порозумѣня зъ руськимъ народомъ пôднесли ся зъ нагоды страйкôвъ, котрыхъ перша цѣль — здобути для зарôбниковъ на панськихъ ланахъ гôдну платню, руській народъ мусить мати запевнене:

1) що коли де-небудь зарôбники будуть домагати ся такои платы, яку панъ може дати, а дати не схоче, правительство полишить его власнôй судьбѣ, то є: не дасть ему нѣякои помочи нѣ черезъ стягане и охорону чужихъ робôтниковъ, нѣ черезъ такій напôръ на страйкаровъ, якій бувъ сего року.

Дальше мусимо достати запевнене:

2) що податковый тягарь буде поки-що зменьшеный черезъ основну змѣну ґрунтового катастру, такъ, абы однакѝ парцелѣ рустикальнѝ (сѣльськѝ) и домінікальнѝ (дворськѝ) були въ однôй клясѣ;

3) що надмѣрнѝ выдатки на захôдну Галичину, котрѝ руйнують селянство схôднои Галичины, а його землю вôддають въ руки мазурськихъ кольоністôвъ, будуть здержанѝ и вырôвнанѝ въ той спосôбъ, що черезъ 10 лѣтъ держава буде давати на парцеляцію дворськихъ обшарôвъ межи руськихъ хлопôвъ що найменьше по 5 міліонôвъ запомоги, а по 10 міліонôвъ безпроцентовои позички;

4) що правительство порозвязує всѣ громадськѝ рады тамъ, де того зажадає бодай половина населеня, и переведе новѝ выборы леґально и льояльно (безъ нѣякого впливу, намовы, страханя зô стороны власти);

5) що правительство розвяже Ганцькій соймъ и переведе новѝ выборы леґально и льояльно;

6) що кожда руська громада достане руську народну школу, що всѣ школярѣ-Русины будуть звôльненѝ вôдъ обовязковои науки польськои мовы, а школьництво въ руськихъ громадахъ буде въ рукахъ руськои рады школьнои;

7) що правительство, не пытаючи сойму, заложить руськѝ ґімназіи въ руськихъ мѣстахъ: Рогатынъ, Яворôвъ, Чортковъ, Угнôвъ и т. д.;

8) що у львôвськôмъ університетѣ будуть права руськои мовы зрôвнанѝ зъ правами польськои мовы, то є: що професорôвъ Русинôвъ буде тôлько, кôлько есть Полякôвъ, и що урядоване буде вôдбувати ся такъ само по руськи якъ и по польськи;

9) що права руськои мовы въ усѣхъ урядахъ безъ выѣмку будуть зровнанѝ зъ правами польськои мовы;

10) що всѣ урядники и пôдурядники Русины въ захôднôй Галичинѣ будуть перенесенѝ до схôднои, а до захôднои буде перенесене таке саме число урядникôвъ не Русинôвъ изъ схôднои Галичины".

Все те, що вычислено въ сихъ 10 точкахъ, заключаючихъ въ собѣ домаганя Русинôвъ на поли хлѣборобськои господарки, громадськои и краєвои управы, школьництва и урядôвъ, — повиннѝ Русины на пôдставѣ основныхъ конституційныхъ законôвъ въ Австріи вже давно мати. Домаганя, заключенѝ въ сихъ 10 точкахъ, се не жадна соціялістична програма, що домагаєть ся суспôльного перевороту, а домаганя, якѝ иньшѝ народы Австріи (пр Нѣмцѣ, Чехи, Поляки) вже давно мають.

Та хочь Русины выставляють лише дуже скромнѝ жаданя, жаданя, котрѝ все таки не усунуть роздѣлу людей на богатыхъ и бѣдныхъ, на панôвъ и рабôвъ, на кривдячихъ и кривдженыхъ, — то и сѝ жаданя довести до сповненя поки-що неможливо. Хочь бы Русины мали теперь въ парляментѣ тôлько послôвъ, кôлько ихъ теперь мае „коло польське", а польська шляхта була въ парляментѣ така слаба, якъ теперь руськѝ послы, то и тогдѣ можна бы ще сумнѣвати ся, чи правительство сповнило бы навѣть такѝ скромнѝ жаданя Русинôвъ. При теперѣшнôй выборчôй системѣ Русины мабуть не переперли бы своихъ жадань навѣть тодѣ, коли-бъ выбрали вô всѣхъ руськихъ округахъ самыхъ нойяркѣйшѝ опозиційныхъ руськихъ послôвъ, а теперь про сповнене тыхъ жадань навѣть нема що думати...

Руському народови въ Галичинѣ — такъ бѣднѣйшимъ, якъ и богатшимъ, — коли вôнъ хоче здобути що для себе, остаєть ся одна дорога, **дорога революційнои боротьбы о перестрôй Австріи**, опертои на справедливости, боротьбы, въ котрôй Русинамъ треба ити разомъ зъ усѣми тыми мешканцями Австріи, що хотять повалити старѝ, несправедливѝ порядки.

Зъ доброи волѣ правительство нѣчого нѣкому не дасть, то-жь абы що достати, треба повалити тѝ порядки, котрыми теперѣшне правительство держить ся, треба врѣзати ся свому ворогови въ найбôльшь болюче мѣсце, треба його знищити, абы вôнъ уже не мавъ силы пôднятя свою голову.

Хлѣборобській страйкъ бувъ початкомъ такои боротьбы. На разѣ руськѝ хлопы побѣдили, та абы ся побѣда була повною, до того треба ще богато... Зъ сегорôчного становища польськои шляхты видно, що вона не такъ скоро уступить, то-жь треба єи силою усунути зъ рускои землѣ, при чѣмъ безъ огню, крови, шибениць мабуть не обôйдеть ся...

Та нехай! Нехай пôдчасъ будучихъ страйкôвъ постарають ся о станъ выимковый, о вôйско, о ката, о шибеницѣ! Але нехай памятають, що коли замѣсть одного повѣшеного хлопа повисне на першôй лѣпшôй гили 10 панôвъ, коли за зруйноване маєтку одпои хлопськои родины пôйде зъ дымомъ кôлька панськихъ маєткôвъ, — коли будемо вôддавати панамъ „око за око, зубъ за зубъ" зъ лихварськими процентами, то все таки выграємо! Панôвъ о много меньше, якъ хлопôвъ, а черезъ те о много лекше ихъ перевѣшати...

На конець одна увага: Отсеи терористичнои роботы не хотять Русины, по крайнôй мѣрѣ не хоче єи, а навѣть не думає про неи „всенародна" національно-демократична партія, — але мѣжь Русинами єсть и такѝ люде, що видять, **що польська шляхта своимъ поступованемъ змусить ихъ до такои роботы.** А тодѣ мы зъумѣємъ єи перевести зô страшною, невмолимою консеквенцією!...

9. Вересня 1902 р. М. Л.

Зъ Bridgsport, Conn.

Въ нашôмъ мѣстѣ выходить такожь ґазета, котру выдає о. Туркевичь. Прийшовъ я тутъ до п. Кравчика а той менѣ показує ґазету „Свѣтъ". Беру до рукъ ажь тамъ є плачь на православного попа зъ Allegheny, Pa. за те, що той давъ тôлько грошѣ заробити одному Сербови, а не давъ друковати анѣ въ друкарни „Свѣта" анѣ „Пр. Ам. Вѣстника". Правду сказавши авторъ не мавъ чого плакати, бо православнѝ місіонарѣ вôдъ „Свѣта" и „Прав. А. Вѣстника" мають за друкарѣвъ не Русинôвъ, але жидôвъ та лютеранôвъ, отже мавъ заробити жидъ або лютеранъ, то лѣпше, що заробивъ Сербъ. Розумѣє ся, що редакторъ „Свѣта" мае чого плакати, бо бувъ бы заробивъ пару доляровъ тай бувъ бы собѣ купивъ бодай пакташку за 5 долярôвъ и не бувъ бы мусѣвъ просити зъ касы церковнои 5 долярôвъ на пакташку. И рада церковна дала ему 5 долярôвъ на пакташку, але сказала, що о тôмъ будуть знати всѣ люде. О. Турк. встрашивъ ся и принѣсъ на другу Недѣлю 5 дол. назадъ. Я чувъ тое вôдъ кураторôвъ. Такѝ то рыбы православнѝ місіонарѣ. Здирають

грошѣ зъ люд й въ Росіи и тутъ хотѣли бы дерти, але люде вже приходять до головы по розумъ. То одно певна рѣчь, що еслибъ не рублики, що приходять ту зъ Росіи, то россійскі місіонарѣ въ Америцѣ булибъ ще гôршй деруны якъ жулики въ краю.

В. М. Р.

Зъ Yatesboro, Pa.

Хотяй галицкихъ и угорскихъ Русинôвъ на нашôмъ плейзѣ не много, однакъ число ихъ зъ кождымъ днемъ збôльшаесь, а такъ само росте и наше братство. Коли я прийшовъ тутъ рôкъ тому назадъ, то тутъ небуло анѣ одной рускои душѣ, а днесь вже маемо кôлькохъ фамиліантôвъ и много самотныхъ, хочь суть и такй про котрыхъ не знати чи они Русины, бо нехотять ся признати до своеи народности. Братя Русины! Робота у насъ иде дуже добре. Тутъ коксу не палять, але есть мягке угле. Роботу може кождый достати самотный жонатый на верху або въ майнахъ. Домы тутъ новй и можна все порядный дôмъ достати на мешкане. Въ майнахъ можна заробити вôдъ 2 до 4 доляры денно а наверху $1.35 до $1.50 на день. Незадовго зачне робити трета, нова майна. Братя не марнуйте часу грѣхъ дармо лежати. Хто бы хотѣвъ бôльше довѣдатись нехай пише до мене и залучить стемпликъ за 2 центы, а я му все обясню. Мôй адресъ:

Mr. P. Sheftic,
Box 4, Yatesboro, Pa,
Armstrong Co.

Зъ Lethdridge, Alta, Canada.

Черезъ 6 мѣсяцѣвъ робили мы тôлько по два до три дни въ тыждни такъ, що денекотрй люде не могли тôлько заробити, щобы могли свои дѣти выховати а хрунѣ немали що Французамъ на ярмурку дати. Вôдъ 25.го Августа робимо повный часъ и кождый Русинъ, що тутъ прийде може достати сейчасъ роботу и заробити собѣ пару центôвъ. Насъ Галицкихъ Русинôвъ тутъ не много, але тримаемо ся добре. За то есть тутъ досыть угорскихъ Русинôвъ и угорско-польско французкихъ лизунôвъ, що вôдбирають хлѣбъ вôдъ устъ своихъ дѣтей а дають Французамъ. До нихъ кличу: часъ вже опамятатись, бо хто свою вѣру покидае, того Богъ тяжко карати буде.

Ос. Бубнякъ

Зъ Coaldale, Pa.

Хваливъ ся п. Шлянта, що приробивъ для „Союза" 12.000 долярôвъ. То встыдъ и ганьба п. Шлянта таке казати, бо не вы приробили грошѣ до касы Союза, але мы всѣ члены и секретарѣ Союза. А вы зъ своею компаніею хиба тôлько риете пôдъ Союзомъ и приносите ему шкоду. Ось послухайте добрй люде яку корысть принѣсъ Шлянта нашому Лянсфорскому братству, коли ще бувъ касіеромъ Союза. Померли у насъ 2 члены Союза а двомъ членамъ померли жѣнки. Панъ Шлянта хочь доставъ асиґнату вôдъ головного предсѣдателя, щобы виплатити посмертнй, то помимо сего затримувавъ грошѣ при собѣ щось зо 3 мѣсяцѣ. Люде непокоились черезъ тое дуже: одни казали що п. Шлянта збанкротовавъ, другй, що утѣкъ, а третй що цѣла каса Союзова пропала. Мы зацитькували людей якъ могли, але и такъ много членôвъ вôдъ братства вôдступило черезъ тое.

А скôлько кештôвъ наробивъ п. Шлянта „Союзови"! Въ Олифантѣ була конвенція тôлько про него, бо нехотѣвъ дати конвенцією ухвалепого бонду и рахунки мавъ въ непорядку. Коли хотѣли вôдобрати вôдъ него касу, просивъ ся, щобы еще зачекати, щобы мôгъ показати, що буде добре провадити касу. И показавъ, бо въ Buffalo на конвенціи знову було зъ нимъ досыть роботы, а въ Jersey City на конвенціи сидѣли урядники и делеґати за три дни а также тôлько черезъ п. Шлянту. Пане Шлянта, не маете ся чимъ хвалити, хиба еслибысьте ся хвалили, що хочете „Союзъ" розбити — то тому вамъ повѣримо. Чувъ я також, що хтось брехавъ у „Неправдѣ", що Лянсфордске братство хоче приступити до Общества. Правда, добре то есть, если люде орґанізують ся, але жадна орґанізація не повинна рити пôдъ другою, хочь чуемо, що секретарь Общества ходивъ по плейзахъ и пхавъ свôй нôсъ до „Союза". Я гадаю, що нашъ рускій нарôдъ вже пôзнае добре всѣхъ тыхъ, що люблять рити пôдъ другими орґанізаціями якъ пôдъ Союзомъ такъ и пôдъ Соединеніемъ и я раджу тимъ риякамъ, абы ся вôдъ насъ вôдлучили, бо мы самй потрафимо собѣ ґаздовати.

Михаилъ Терепанъ
секретарь Союза ч. 16.

Philadelphia, Pa.

Доборолась Русь святая до самого краю,
Горше врага свои дѣти ей росипають.

Не можна двомъ панамъ служити, Богу и мамонѣ! Не можна бути рускимъ священикомъ и мадярскимъ патріотомъ.

Се здае ся таке ясне, якъ то, що чорне не е бѣле, нѣ бѣле чорне. А однакъ на глумъ здоровому розумови, льоґицѣ, богато рускихъ священикôвъ изъ угорскои стороны грае смѣшну ролю мадярскихъ героѣвъ.

Є се взагалѣ пôдлою рѣчею коли хто вырѣкае ся своего роду, нужденный то чоловѣкъ, котрый задля корысти стае перекинчикомъ-ренеґатомъ; — але дурнымъ перевертнемъ е той, хто скидае порядну одѣжь щобы убрати ся въ дрантивый жидôвскій халатъ, повышиваный мадярскими шнурами. Не дивуюсь темному Ніґрови, коли вôнъ на силу хоче зôстати Анґликомъ або и нашому непросвѣченому Иванови, коли вдае Поляка або Словака, але щобъ люде, маючй претенсію до интеліґенціи, мѣняли свôй славный 30 міліоновый рускій нарôдъ за зжидоватѣлу мадярщину, се вже така нѣкчемнôсть, таке рабство, такій доказъ моральнои гнили, що слôвъ бракуе, щобъ докладно напятнувати сю безмежно дурну зраду.

Во хтожь се Мадяры? Се потомки Гунôвъ-Монґолôвъ, котрй пôдъ проводомъ Аттилѣ мечемъ и огнемъ спустошили колишню славяньску краину. Они розбоемъ забрали нашу плодовиту землю, а первѣсныхъ жителѣвъ краю, Русинôвъ и Словакôвъ, выперли на пустй горы бѣдовати. Нашъ нарôдъ катованемъ, мордованемъ повернули на своихъ невôльникôвъ, а и теперь запущають ся такъ тяжко надъ Славянами, такъ придавляють гнетомъ и щахрайствомъ, що нарôдъ або гине зъ голоду, або втѣкае за море изъ рôдноп землѣ передъ мадярскимъ насильствомъ. Кождого чоловѣка, котрый хоть троху прихильный бѣднымъ Русинамъ чи Словакамъ замикають по арештахъ, переслѣдують або неразъ и мордують безпощадно. Хтожь не памятае страшныхъ угорскихъ выборôвъ, де пострѣляли и порубали тôлько славяньского народу за те тôлько, що хотѣли голосувати по правдѣ ?! А теперь ще хотять видати законъ, щобы не вôльно було зъ краю емиґровати, щобъ катованый нарôдъ нѣгде не мôгъ схоронити ся вôдъ мадярского тыраньства.

И вы, слуги Божй слуги Христа, вы смѣете звати ся мадярскими патріотами? Вы, сыны знищеного мадярами народу, хочете помочи мадярамъ еще тяжше ярмо накладати, еще дужше шкôру лупитии зъ рôдного брата? Вашъ батько зъ косою, за плугомъ семого поту добувавъ, щобы лишь центы зôбрати тай васъ до школы посылати; бувъ вашъ батько попомъ, то цѣлый нарôдъ на вашу науку складавъ, тожь святымъ вашимъ обовязкомъ вôдвдячити ся теперь, учити, просвѣщати, дѣломъ и словомъ помагати свому рускому народови скинути колькасотлѣтне ярмо жидôвско мадярскои неволѣ!

Науку Спасителя се любовь до бѣдныхъ, прибитыхъ, пониженыхъ. Любѣть проте свою нещасну, катовану вôтчину!

И щожь вамъ у мадярщин нѣ сподобалось?! Чи се, що на 10 мадярôвъ 9 жидôвъ? Чи може цивільний слюбъ? Чи гаркотячій монґольскій языкъ зъ его найславнѣйшими на весь свѣтъ проклонами? Що вамъ имнонуе? Цыганьскій чардашъ та шварцомъ фіксований вуса? Чи ґуляшъ та паприканьта вино червоне?

Нѣ! вы трусы, страхополохи, боягузы! На вôльну землю Вашинґтона притягли вы за собою свои кайданы, той страхъ краевый передъ Арпадомъ. Вы прийшли тутъ лишь на кôлька рокôвъ долярôвъ призбирати та зрадою своеи батькôвщины заслужити ся мадярскому правительству. Вы бы хотѣли усѣхъ Русинôвъ въ Америцѣ мадярщити, хотѣлибысьте завести мадярскій языкъ у школахъ, выдавати часопись и книжки мадярскй, брацтвамъ и товариствамъ спроваджувати мадярскй фаны, — але не дождете того! Американьскій Русинъ прожене васъ вôдъ себе, васъ платныхъ рабôвъ мадярскои гакаты!

Проте схаменѣть ся! будьте люде! Бо лихо вамъ буде!

Написавъ вѣрный сынъ св. церкви и народу.

Зъ Ansonia, Conn.

У нашôмъ мѣстѣ маемо вже 3 рускй салоны а теперь п. М. К. отворивъ четвертый. Той М. К. е зъ роду Русинъ, Лемко, але якось забувъ чимъ е, бо на само Усѣкновеніе справивъ у своимъ готелю музыку. Розумѣе ся, що и музыканты були Руснаки и Русины танцювали, але лишь такй, що анѣ до братства, анѣ до церкви не належать, анѣ нѣчого не читають. Поробили ся въ Америцѣ панами та забули якъ въ краю бѣдували, якъ неоденъ зъ нихъ жидôвской ласки смотривъ. Тотй знову музыканты то грають кождого Четверга и Суботы за доляра чверть добы (розумѣе ся, що того доляра таки пропе въ готелю), а якъ мы хотѣли ихъ на баль церковный то жадали собѣ 12 долярôвъ та ще вôдмавляли людей, щобы на церковный баль не ишли. Въ однôмъ знову рускимъ готелю е за бартендра С. П. дописуватель Ню Йорскои шматы. Вôнъ кричавъ зза бары, що „Свобода" мабуть збанкрутуе, а то все за то, що хотѣвъ бувъ зôстати дякомъ, але му ся не удало, бо ничь но знае. Єсть еще оденъ готель царохвального именемъ О. В. Той купивъ собѣ вже два домы а то все за центы тыхъ людей, що ихъ заманивъ на свою якусь тамъ вѣру. А вѣра тога е така що въ недѣлю вмѣсто ити до церкви идуть до его пивницѣ и тамъ мають службу; вмѣсто книжокъ тримають въ рукахъ фляшки зъ пивомъ а Mrs. В. офѣры выбирае... Таке то ся дѣе мѣжь нашими Русинами. За склянкою або чаркою того що гôрке, пôшовъ бы нашъ Русинъ ажь и тамъ де горячо и вѣривъ бы въ тое, що ему хто повѣсть. А чому? Бо въ краю невченый а прийшовъ до Америки и тутъ також не хоче ся нѣчого навчити. Справдѣ, що якъ чоловѣкъ дивить ся на тое жите нашого народу, то ажь жаль серце стискае що декотрй нашй люде такъ самй себе понижають передъ другими, с мй себе болотомъ обкидають.

Ансонієць.

НОВИНКИ.

— **Памятайте на „Руско—Народный Дôмъ Еміграційный въ Америцѣ"** и высылайте жертвы до касіера пôдъ адресою: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., а за разомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою: Mr. K. Kirczov, 14. Essex Str., Jersey City, N. J.

— **Якъ** звѣстно, своего часу спродавъ о. Обушкевичь тимъ, що заарендували въ него готель, рускій Олифантскій цминтарь. Хрунѣ думали собѣ, що цминтарь вже ихъ и хотѣли на нѣмъ поховати тѣло одного свого небôщика. Але рускй парафіяне вийшли громадно на цмитарь (вийшло ихъ щось 200) и прогнали геть хрунѣвъ. Ось яку згоду и любовь заводить о. Обушкевичь помѣжь Русинами въ Америцѣ.

— **Грошѣ** присланй »Свободою« роздѣлено помѣжь найхудобнѣшихъ членôвъ »Союза« якъ слѣдуе: С. Данчакъ 50 центôвъ, В. Жежничь 50, Т. Сухенякъ 50, С. Зеленякъ 50, А. Талпашъ 50, А. Петрилякъ 50, М. Загарликъ 50, П. Ориникъ 50.

Simpson, Pa.

Кондратъ Мерена
Предсѣдатель Братства.

— **Грошѣ** присланй „Свободою" на страйкерôвъ роздали мы якъ слѣдуе; М. Фалатъ $1.00, А. Панько $1.00, М. Мрузъ $1.00, Ст. Команецкій $1.00, Ю. Фалатъ $1.00.

Priceburg, Pa Sept. 27 1902.
М. Туронъ.

— **Правнука** Маріи Тересы и близька своячка австрійского цѣсаря, бельґійска королева Марія Генріета, померла дня 19. с. м. въ Спа (Бельґія) на ударъ серця. Смерть захопила еѣ ненадѣйно пôдчасъ обѣду.

— **Православне** Общ. Взаимопомощи выдало брошурку (33 ст.) противъ папства п. з. Пора опамятатись. Авторъ о. И. Нездѣльницкій.

— **Перскому** шахови, котрый бувъ недавно въ Лондонѣ, почислено за оденъ обѣдъ 15 тысячь долярôвъ. Пытане теперь, що вôнъ ѣвъ?

— **Огонь** знищивъ въ Питсбурґъ, Па. на Саутъ Сайдъ, при 8-ôй улици велику фабрику дроту. Шкода выносить коло 150 тысячь долярôвъ; Кôлькасотъ робôтникôвъ, и мѣжь ними й нашихъ чимало, втратило роботу на довшій часъ.

— **Крадѣжъ** на 73.279.67 долярôвъ вôдкрито въ повѣтовôй касѣ въ Скрентонъ, Па. Увязнено повѣтового скарбника В. О. Томпсона, котрому закидають крадѣжь и ведене фальшивыхъ рахункôвъ. Противъ иншимъ вызначнымъ личностямъ повѣта веде ся слѣдство.

— **Зелѣзничй** катастрофы. Поспѣшный поѣздъ зелѣзницѣ »Б. Р. & П. В.« въударивъ ся недалеко стаціи Вітмеръ, Па. зъ тягаровимъ поѣздомъ. Погибло 5 люда изъ зелѣзничои службы; 8-охъ подорожныхъ потовкло ся и покалѣчило.

— На шляху зелѣзницѣ Савтернъ, близь стаціи Бері въ Джорджіи, вылетѣвъ изъ шинъ особовый поѣздъ. Кондукторъ и двайцять кôлька подорожныхъ, переважно муринôвъ, погибло на мѣсци; машиністъ, его помôчникъ и 30 подорожныхъ були покалѣченй.

— За мѣсточкомъ Лисбурґъ О. выскочивъ изъ шинъ особовый поѣздъ зелѣзницѣ «Балтиморъ & Огайо. Двѣ особы погибло, а 40 вийшло зъ тяжкими ранами.

— **Родинный** дôмъ Юрія Вашинґтона въ Бездорі, въ Анґліи, въ котрôмъ мешкавъ сей великій борець передъ своимъ вôдъѣздомъ до Америки, щобы взяти участь въ боротьбѣ о независимôсть, мають перевезти на выставу до Ст. Лоисъ, Мо. Дôмъ вже почали розберати. Кождый камѣнчикъ нумерують. Буде се однымъ зъ чудесъ выставы. Гербъ Вашинґтона, що украшае ґанокъ дому, послуживъ узоромъ гербу, якій виднѣе на прапорѣ Сп. Державъ.

— **Ненадѣйно** пропавъ оногды зъ Вѣдня (Австрія) касовый урядникъ т. зв. Лендербанку, а рôвночасно вôдкрито въ касѣ крадѣжь на 300 тисячь долярôвъ. Навздогонъ пошли за нимъ гончй листы и телеґрамы, та шукай вѣтра въ поли....

Хто баламутить нарôдъ?

Зъ Монтаны достали мы ось таке письмо;

„Насъ тутъ е о коло 120 фамилій и всѣ есьмо гр. католиками а до „Свободы" анѣ до Р. Н. „Союза" намъ наша вѣра непозваляе, бо то дѣло радикальне а радикалы суть на пôдставѣ безбожности и безвѣря, и черезъ тое гр. кат. церковъ заказала читати радикальнй книжки и заходити въ дѣло зъ радикалами. Теперь мы довѣдали ся, що вы зреклись гр. католицизму а маете гадку завести нову вѣру. Тожь если тая вѣра мае бути правдивою и буде отримувати своихъ священникôвъ, и буде настановляти новй права церковнй а если тій права не будуть противнй правамъ Божимъ, то и мы всѣ якъ оденъ готовй приняти тую вѣру. Але заходить питане: Хто мае настановляти священикôвъ, а хто ихъ буде высвящувати. Чи заповѣди церковнй будуть вѣчнй а бо зовсѣмъ знесенй якъ посты и супружество, бо тій права суть настановленй гр. кат. церквою. А такъ не може бути, щобы самостôйна вѣра тримала ся правъ якихсь католицкихъ. Отже то питане походить вôдъ 2 сотныхъ сердець не такъ у Монтанѣ але и у Н. Дакотѣ, котрй не читають вашои „Свободы". Єслижь намъ на се не дасьте жадной вôдповѣди то и симъ членамъ, що теперъ маете зъ Монт. и Н. Дак: закажемо читати „Свободу" и сподѣемось, що такъ таки буде, бо мы всѣ у тѣснôй звязи жиемо и доброи ради слухаемъ. Для того прошу пояснити намъ тій всѣ питаня у найблизшôмъ числѣ „Свободы" пôдъ дописею.

Д. І. Маланьчукъ

Чи видите пов. читателѣ, якихъ дурницъ наплѣвъ хтось п. Маланчукови и ще деякимъ Русинамъ въ далекôй Монтанѣ! И они сему зачинають вѣрити.. А чому? — Тому, бо такъ п. Маланчукъ якъ и его приятелѣ, зъ котрыми вôнъ разомъ писавъ сей листъ (если се правда, що и другй зъ нимъ сей листъ писали) не читають „Свободы". Єслибъ они „Свободу" читали, то знали бы дуже добре, що нѣ „Свобода" нѣ „Союзъ", нѣ нѣхто зъ Русинôвъ американьскихъ жадной самостôйнои „вѣры" тутъ не закладае. Они знали бы, що „Свобода" не е нѣ „радикальна" нѣ церковна — а руска ґазета, що старае ся пôсля силъ своихъ служити интересамъ усѣхъ американьскихъ Русинôвъ. Они знали бы, що „Союзъ" се не жадне радикальне, політичне або противрелігійне товариство, але товориство взаимнои помочи, котре ратуе рускихъ робôтникôвъ, ратуе бѣднй рускй вдови и сироты, бо въ разѣ калѣцтва або смерти платить своимъ членамъ вôдъ 100 до 600 долярôвъ запомоги. Єслибъ п. Маланчукъ и его приятелѣ читали „Свободу" то знали бы, що не „Свобода" — не „Союзъ", але всѣ честнй американьскй Русины такъ свѣтскй якъ и священики жадають самостôйности, незалежности тутешнои рускои церкви вôдъ айрискихъ и французкихъ, опѣкунôвъ. Новои вѣры не закладають, постôвъ, заповѣдей, тайнъ новыхъ не установляють, анѣ старыхъ не касують, але хотять заховати свою прадѣдну руску вѣру та старають ся о тое, щобы Айришѣ та Французы, не пхали до Русинôвъ свого носа, але щобы Русины мали тутъ въ Америцѣ свого власного правдиво руского єпископа, свою власну церковну управу. — Се все повиненъ бы знати п. Маланчукъ, котрый хвалить ся, що говорить въ имени 200 (?!) людей, бо то все знае навѣть найменча руска дитина. — П. Маланчукъ страшить насъ, що буде заказувати Русинамъ не лишь въ Монтанѣ, але и въ пôвнôчнôй Дакотѣ читати „Свободу". Ну, сего мы вже зовсѣмъ не боимось, бо знаемо, що жаденъ Русинъ, котрый читае „Свободу" не послухае п. Маланчука, если тойже зачне ему говорити такй рѣчи якъ тй, що ось пописалъ въ листѣ до редакціи „Свободы". Впрочѣмъ, если п. Маланчукови „Свобода" и „Союзъ" не подобають ся, — вôнъ може читати собѣ яку небудь католицку або айриску ґазету та належати до польскои католицкои орґанѣзаціи, але нехай неберея говорити про се про що самъ не знае и не читавъ, а тôлько чувъ вôдъ когось. Єслижь п. Маланчукъ е чесный и розумный чоловѣкъ (а думаемо що такимъ вôнъ е) та писавъ листъ до редакціи въ доброй мысли, вôнъ повиненъ написати намъ теперъ, хто ему наговоривъ такихъ рѣчей про „Союзъ" та „Свободу". Вôдповѣсти на се питане е навѣть его, обовязкомъ, если не хоче, щобъ люде думали, що вôнъ е платнымъ аґентомъ чужихъ для баламученя руского народу.

Дещо про Швайцарію.

Недавно посварилась була Швайцарія зъ италійськимъ правительствомъ. Теперь вони вже знову помирили ся, а италійській король на доказъ того, що вже не гнѣваєть ся, по дорозѣ до Берлина задержавъ ся и на Швайцарськôй землѣ, въ мѣсточку Ґешененъ; його зъ величезною радостію и дуже величаво витала начальна Швайцарська власть. Очевидно, що зъ такого „колѣнопреклоненія" для короля швайцарській нарôдъ не зовсѣмъ вдоволеный.

Въ Швайцаріи до що разъ бôльшои силы приходять соціяльний демократы. Особливо показали въ найновѣйшôмъ часѣ свою силу соціяльнй демократы мѣста Ціріха въ третôмъ мѣськôмъ окрузѣ при выборахъ до кантональнои Рады. При тыхъ выборахъ вийшло 27 цвѣтня с. р. всѣхъ 27 соціяльно-демократичныхъ кандидатôвъ, однакъ стара кантональна рада скасувала сй выборы, признавши ихъ неправильными. Однакъ ворогй соціялізму нѣчого на тôмъ не зыскали, бо при новыхъ выборахъ, 31 серпня с. р., всѣхъ 27 давныхъ соціяльно-демократичныхъ кандидатôвъ достали ще бôльше голосôвъ, якъ за першимъ разомъ.

Пару днѣвъ по выборахъ появила ся въ Ціріхськôй соціяльно-демократичнôй ґазетѣ „Folksrecht" сензаційна звѣстка. Одинъ ціріхській пôпъ, ворогъ соціялізму, мавъ достати сейчасъ по выборахъ вôдъ нѣмецкого цѣсаря Вільгельма II. телеґраму, въ котрôй той высказуе свое обурене по причинѣ побѣды соціяльныхъ демократôвъ и обѣцюе на случай потребы помочи Швайцарцямъ не-соціялістамъ въ ихъ боротьбѣ зъ соціялістами. Коли ся телеґрама правдива, то „ґеніяльный" Вільгельмъ II. стрѣливъ знову одну зъ безчисленныхъ дурницъ, сподѣваймо ся, що не послѣдну!...

М. Л.

N 103

Всѣ, що побрали до розпродажи Календарѣ „Союза", нехай сейчасъ зроблять рахунокъ и пришлють до редакціи „Свободы".

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або через експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офісѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаємо.

Хто хоче, щобы єго статя, допись и т.п. були надруковани въ „Свободѣ“ въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы єѣ достали найдальше въ попередну суботу.

Пôзнай Русине, куды тобѣ дорога.

(Дальше).

VI.

Тоту саму цѣль, що украиньска партія въ Галичинѣ, мають также нашѝ братя пôдъ Москалемъ, на Украинѣ. Однакъ имъ далеко тяжше бороти ся нѣжь Русинамъ у Австріи. Россійскій урядъ не позваляє выдавати часописи, жадныхъ книжокъ, жадного друкованого письма въ нашôй рôднôй бесѣдѣ. Нашимъ освѣченымъ людямъ навѣть говорити не вôльно зъ простыми людьми по руски, бо заразъ стають пôдозрѣлыми. Проповѣди священики мусять говорити по московски и то лише такѝ, котрѝ суть потверджени російскою духовною цензурою. За найменше пôдозрѣнє о „неблагонадьожность“, безъ жадного суду вывозять нашихъ людей колькасотъ миль вôдъ рôдного села чи мѣста т. зв. адміністраційнымъ порядкомъ. Положить ся нашь чоловѣкъ спати, ажь тутъ середъ ночи заѣжджає кибитка (вôзъ), коло неи кôлькохъ кôнныхъ жандармôвъ. Входять до хаты, будять спячого и велять сейчасъ збирати ся. Надармо плаче жѣнка, заводять дрôбнѝ дѣти, просить ся бѣдачиско, щобы почекали хоть до рана, щобы мôгъ приготовити ся въ далеку дорогу. — „Ступай!“ верескне жандармскій начальникъ, посѣпаки закладають ланцушки на руки та ноги и въ одну хвилю безъ нѣякои вины, а лишь за пôдозрѣнє розлучають чоловѣка вôдъ жѣнки и дѣтей, везучи єго въ далекѝ ґуберніи або въ Сибирь.

Не вôльно мати читалень анѣ сходити ся на пораду, мало де запроваджують школы. Цареславне духовеньство по найбôльшôй части се жандармы въ рясахъ; они суть шпеґунами надъ народомъ, навѣть св. сповѣдь зраджують и доносять до властей, що на сповѣди довѣдають ся. Въ судахъ и всѣхъ урядахъ крайне пôдкупство. Якъ то народъ каже: „Чія горѣвка на столѣ, того правда на селѣ“. Пôдъ Москалемъ лише той выграє справу, хто дає „взятки“ — куку въ руку урядникамъ. Тожь не диво, що дуже часто въ Росіи великій голодъ, бо московскѝ богачѣ, т. зв. кулаки, шахрайствомъ, лихвою и розбоємъ здирають послѣдну шкôру изъ хлопôвъ та робôтниковъ, а нѣгде бѣдный на нихъ права не найде, бо не має грошей, щобы пôдкупити уряды. Въ наслѣдокъ страшнои нужды межи робôтниками и селянами выбухнули страйки та заворушеня по цѣлôй Росіи. Але царь пôславъ вôйско стрѣляти страйкерôвъ. Замѣсть зарадити нуждѣ бѣдныхъ людей казавъ царь вѣшати и стрѣляти голодный народъ. Вôйско саме видѣло, що не ма причины нѣякои мордувати и не хотѣли стрѣляти до бѣдноты. Тогды царь казавъ що десятого жовнѣра покарати смертію, а на мѣсце христіяньскихъ салдатôвъ (воякôвъ), приславъ дикихъ бісурменьскихъ Татаръ, Черкесôвъ та Калмукôвъ, котрѝ на царскій росказъ палили и мордували цѣлѝ оселѣ.

Тогды обуривъ ся цѣлый народъ задля тои рѣзнѣ невинныхъ страйкуючихъ Русинôвъ и то не лише нашѝ але навѣть самѝ Москалѣ, що чеснѣйшѝ.

Наймудрѣйшѝ писателѣ россійскѝ, якъ М. Ґоркій, Левъ Толстой и другѝ, переважна часть интеліґенціи та всѣ студенты высшихъ школъ робили великѝ мітинґи и походы по улицяхъ, щобы запротестовати противъ тои скаженои звѣрскости ката-царя. Але и тутъ царь пôславъ своихъ посѣпакôвъ, а тѝ одныхъ перевѣшали, поубивали, та потратували кôньми, другихъ заслали въ Сибирь и Сахалинъ, щобъ вôдъ морозу и голоду погинули, прочихъ позамыкали въ страшнѝ тюрмы, де ихъ бють, катують, — оттакъ збыткують ся, що богато въ тыхъ арештахъ, або самѝ на себе руку накладають, або изъ розуму сходять.

Та що є важнѣйше для чоловѣка якъ не вѣра. Она то веде людей до спасенія. Кождый чесный чоловѣкъ мѣркує въ своимъ серци, що єго вѣра найлѣпша, та що то такій скарбъ, котрого за нѣщо замѣняти не можна. Богато вызнає и блудну вѣру, але гадає собѣ, що то акуратъ наймилѣйша Богу. За Исуса Христа всєгды була або блудна або споганена вѣра, а проте Спаситель, хоть бувъ всемогучимъ Богомъ, силою, мечемъ вѣры не училъ, а добрымъ способомъ, прикладомъ святого Свого житя и — дѣлами. И апостолы не мучили нѣкого задля вѣры — радше самѝ дали ся замучити за святу науку.

Мѣжь тымъ, що дѣе ся у Росіи, у христіяньскôмъ нѣбы краю?

Цареславный царь батюшка стає катомъ для кождого христіянина, котрый не хоче вѣрити въ тоє, що вôнъ, царь, є головою Христовои церкви. Не стану говорити о тôмъ, якъ мучить вôнъ штундистôвъ, духоборцѣвъ и раскольникôвъ, нѣ, я лишь згадаю, що зазнали деякѝ нашѝ Русины, живучѝ въ Росіи, за тоє, що тримали ся вѣрно гр. кат. церкви.

Є у Росіи мѣсто Холмъ. Въ околици того мѣста жило кôлька міліонôвъ Русинôвъ уніятôвъ. Царь Николай I. казавъ имъ всѣмъ перейти на цареславіє.Колижь они не хотѣли покинути своеи вѣры, пôславъ царь свое найдикше войско ихъ навертати. Въ пень вырубали и вырѣзали они цѣлѝ уніяцкѝ села. Лютовали гôрше давныхъ Половцѣвъ и Татаръ. Жѣнкамъ пороли живôтъ, безчестили и люто мордували дѣвчата, маленькѝ дѣти брали за нôжки и розбивали головки о дерева та камѣнє. Хлопôвъ мучили въ страшный способъ, выколювали очи, пасами шкôру здирали, ажь намучивши доволѣ, вѣшали на шибеницяхъ. На чолѣ тыхъ звѣрôвъ, тои скаженои войсковои черни стоявъ царскій приятель ґр. Муравевъ т. зв. „Муравевъ вешатель“.

Таке саме дѣялось и зъ литôвскими Русинами и на Бѣлôй Руси, и на Волыни. Текла кровъ рѣками изъ бѣдныхъ рускихъ мученикôвъ, котрѝ нѣчого злого не вчинили, а лише хотѣли свою вѣру заховати. А те, що було за Николая I., повторило ся за Александра II. и III., повторяє ся и теперь за Николая II.

Якій тамъ гараздъ, досыть прочитати такихъ ученыхъ Москалѣвъ, якъ Гоголь, Лѣсковъ, Некрасовъ, Толстой, Достоевскій, Ґоркій, Степнякъ и много, много иншихъ. Усѣ они, хоть самѝ Москалѣ называють Росію **державою кнута и темноты**. Усѣ они, видячи страшну нужду мѣжь робучимъ народомъ, накликують усѣхъ справедливыхъ людей до борбы зъ теперѣшными дѣявольскими порядками. Се не „Украинчики“ пишуть, а настоящѝ Москалѣ, — правда! не перевертнѣ, не пôдла дурна зволочь Юдôвъ зрадникôвъ — а люде щирѝ, московскѝ патріоты та такъ розумнѝ и вченѝ, що цѣлый свѣтъ ихъ подивляє, а навѣть самъ царь помимо всього ихъ мусить поважати та въ дечôмъ изъ ихъ голосомъ раховати ся. Бо за ними стоить цѣлый народъ и вже недалекій той часъ, коли черезь ихъ письма повстане уся Росія, щобы скинути изъ себе ненависне ярмо царского деспотизму.

Яку роботу роблять нашѝ рускѝ запроданцѣ, котрѝ цыганять народъ, що царь Богъ земный, що теперь у Росіи чистый рай, нехай кождый теперь розважить.

Сѝ московскѝ шпіоны брешуть, безчѣльно, гадаючи, що народъ такій вже слѣпый и дурный, що не побачить истои святои правды та дасть ся самохôть запровадити зъ болота у багно, зъ пôдъ ярма пôдъ шибеницю, пôдъ стрычокъ, зъ австрійского чистилища до московского пекла!

(Конець буде).

Н Струтиньскій.

СТРАЙКЪ.

Двайцятый тыждень майнерского страку принѣсъ уже 117 міліонôвъ долярôвъ шкоды. Зъ того числа втратили:

Тросты й компаніи въ цѣнахъ угля 43 міл. долярôвъ:
страйкеры 30 „ „
зелѣзницѣ 12 „ „
купцѣ 24 „ „
коштъ одержаня міліціи (вôйска) выносить 500 тысячь долярôвъ; удержане специяльнои поліціи пôвтора міліона; скебы 500 тысячь, а шкоды въ майнахъ 6 и пôвъ міліона долярôвъ. Однымъ словомъ — нѣ оденъ страйкъ не приносъ еще такихъ величезныхъ втратъ. Не зачисленѝ ту втраты фабрыкъ, якѝ змушенѝ стояти безъ руху по причинѣ недостачѣ угля. Они рôвножь понесли шкоды на якихъ 15 до 20 міліонôвъ долярôвъ.

Нѣчо отжо дивного, що вырынають прерôжнѝ пляны и проекты въ цѣли закôнченя сеи страшнои боротьбы працѣ зъ капіталомъ.

Сенаторъ Мейсонъ зъ державы Илинойсъ приготовляє „біль“ противъ угляного тросту, котрый, наколи буде принятый, разъ на всегда приговкає самоволю и упôръ угляныхъ баронôвъ. „Біль“ дає правительству власть мѣшати ся и вглядати въ споры робôтникôвъ зъ властителями и ставати по сторонѣ покривдженыхъ. Єго основою є теорія, и що копальнѣ угля, то природнѝ богатства даного краю. Народъ мусить мати хосенъ; они не можуть стояти даромъ наслѣдкомъ якихъ небудь забаганокъ одиниць або спорôвъ робôтникôвъ зъ властителями, бо на тôмъ терпить цѣлый народъ. „Біль“ кôнчить ся новелею, котра звучить що правительство може змусити властителѣвъ до згоды й уступства, наколи домаганя робôтникôвъ оправданѝ. Въ теперѣшнôмъ страйку сен. Мейсонъ стає по сторонѣ робôтникôвъ, доказуючи, що они справдѣ покривдженѝ дуже тяжко.

Чимало є й такихъ, котрѝ говорять, що лише найвысше законодавче тѣло Сп. Державъ може закôнчити страйкъ. Въ наслѣдокъ сего натискають на президента Рузвелта, абы скликавъ надзвычайну сесію конґресу и предложивъ ему справу страйку. Позавчера ходила чутка, будьто бы президентъ мавъ охоту такъ здѣлати. Пытане лише, чи конґресъ, въ котрôмъ засѣдає бôльша половина великихъ капіталістôвъ, є приятелемъ робôтникôвъ. Мабудь нѣ, хочь не можна сумнѣвати ся, що пôдъ напоромъ загальнои опініи и своихъ выборцѣвъ вôнъ зробивъ бы й для робôтникôвъ де-що доброго.

Мѣжь тымъ властителѣ майнôвъ руками й ногами вôдпекують ся всякои згоды. Ихъ цѣла дѣяльность обмежає ся теперь на баламученю загалу при помочи пôдкупленыхъ часописей, на вербованю „скебôвъ“ и спроваджуваню чимразъ бôльшого числа вôйска. Два першѝ „джябы“ йдуть дуже пиняво, та зе те той послѣдный удає ся. На ихъ вѣчнѝ крики, немовъ-бы заносило ся на грôзнѝ заворушеня, прислужный для нихъ ґубернаторъ Стонъ выдавъ 22. м. м. приказъ змобілізувати 9. и 13. полкъ міліціи. Якъ вжо звѣсно, оба полки розтаборили ся въ Олифантѣ и охрестности.

Одначе компаністамъ було ще сего замало, тому постарали ся що дня 27. септембра змобілізовано 4 полкъ кôнноты и 1 батерія артилеріи зъ Феніксвілъ. Въ ночи, зъ недѣлѣ на понедѣлокъ, прійшла до Олифанту одна ескадрона кавалеріи: прочѝ розтаборили ся по недалекихъ майнерскихъ оселяхъ. Разомъ стоить теперь въ повѣтахъ Лозернъ и Лакована 3000 вôйска.

Майже всѣ вояки, то майнеры або иншѝ робôтники зъ Нантікокъ, Питсгонъ, Па. Гейзелтонъ и Вілксберъ, Па. проте симпатизують зô страйкерами. Дня 23. м. м. побили они «скебôвъ,» якѝ вертали зъ роботы вôдъ каломки на Ґрасахъ коло Олифантъ, Па.; дня 26. вôдмовили кôлькохъ другихъ абы покинули роботу. На Прайсбурґу, и коло Скрентонъ, Дурией, Тамаквы и Лансфордъ, Па, такъ доскулюють »скебамъ, що тѝ громадно утѣкають вôдъ роботы и лучать ся зô страйкерами. Компаністы сильно невдоволенѝ зъ такого ходу подѣй, але нѣчого не можуть вдѣяти. 6 охъ воякôвъ поставлено вправдѣ передъ военный судъ и выгнано зъ арміи, та другѝ роблять те саме.

Компанічнѝ льокаѣ й лизуны переслѣдують страйкерôвъ и нарокомъ старяють ся викликати заворушеня. Въ Джесепъ, Па. скалѣчено одного Анґлійця юністу; въ Арчиболдъ, Па. пострѣливъ сторожь майнôвъ страйкера В. Маевского, котрый ходивъ за коровою; въ Шенандоа арештовано безъ раціональнои причины кôлькохъ страйкерôвъ (за пікованє угля на компанічныхъ ґрунтахъ) въ наслѣдокъ чего прійшло до такихъ заворушень, що не богато хибувало до проливу крови. Такъ само коло Прайсбурґъ, Па, Скрентонъ, Вілксберъ, Шамокінъ и Мейфілдъ, Па выкликувано бучѣ.

За те й страйкеры мстять ся на такихъ пôдлякахъ и „скебахъ“. Дня 25. м. м. напали нашѝ страйкеры на „скеба“ Джанса Вінтона и єго зятя Дж. Луіса тай сильно ихъ побили. Джансъ Вінтонъ померъ вôдъ побитя. Пôдозрѣвають, що побили ихъ 3 Русины: Григорій Сембратъ, Николай Присташь и Дмитро Гурей. На щасте всѣ три обжалованѝ згубили ся и доси неможуть ихъ найти.

На Прайсбурґъ, Па. обрѣзано одному „скебови“ уха и нôсъ: другому пооббивано пальцѣ. Въ лѣсахъ коло Тамакви прибили одного „скеба“ за ухо до дерева. Въ сей способъ перестоявъ сердега цѣлу нôчь въ лѣсѣ а не мôгъ вôдорвати ся, бо ухо було добре прибите цьвяхами зъ головками....

Президентъ Мічелъ нараджувавъ ся сими днями въ справѣ страйковои ситуаціи. Говорить вôнъ. що вôйско нѣчого намъ не пошкодить, коли страйкеры будуть супокôйно поводити ся и жити въ згодѣ зъ вояками. Доки страйкеры добре держать ся, доти надѣя побѣды коло насъ.

Зъ подорожи орґанізатора „Союза“.

Вôдъ того часу коли подавемъ остатню допись до „Свободы“, бувемъ въ Pittsburg у, McKees-Rocks, Carnegie, Sygan, Morgan, Cuddy, Gradatim, Standard, Traveskyn, и Ford City, Pa.

Въ Pittsburg у повелось менѣ дуже добре, завдяки п. М. Дмитрови, котрый не жаловавъ труду, але пôйшовъ зо мною вôдъ хаты до хаты, где лишь нашѝ Русины бувають. Записало ся богато членôвъ до „Союза“, дорослыхъ — дѣтей, такожь поплатили за „Свободу“. Кобы знайшовъ ся на каждôмъ плейзѣ такій чоловѣкъ, котрый бы менѣ щиро допомагавъ, якъ п. М. Дмитрôвъ, то мôгбымъ богато бôльше для „Союза“ зробити. Єму складаю щиру подяку.

Въ McKees-Rocks и Carnegie также записалось по кôльканайцять членôвъ, иншѝ знову предплатили собѣ „Свободу“, або купили рускихъ книжочокъ.

Въ Gradatim и околици заложилось нове братство „Союзове“, урядъ буде выбраный въ Понедѣлокъ 28 Септ. по недѣ, бо сподѣвають ся бôльше членôвъ.

Дня 20-го Септ. въ Суботу вôдбувъ ся баль въ Ford City Pa. на доходъ нового братства. Баль бувъ знаменитый, людей зôбрало ся богато, такъ що навѣть нѣхто не сподѣвавъ ся, щобы зъ такого малого плейзу такъ много народа могло зôбратись. Пôдчасъ забавы представивъ мене оденъ зъ комитетôвъ, почôмъ я обяснивъ всѣмъ цѣль братства заохочуючи, щобы громадно приставали и запросивемъ всѣхъ на митинґъ на Недѣлю. Митинґъ вôдбувъ ся въ тôй самôй галѣ, на котрôмъ зъорґанѣзовало ся нове братство Св. О. Николая, вôддѣлъ въ „Союзѣ“ 63. До братства пристало 32 членôвъ, кромѣ того записало ся до „Союза“ 9 женъ и 10 дѣтей разомъ 51 членôвъ. Выбрали собѣ мѣсцевый урядъ и на другій день касіерь депозиговавъ въ имени братства $ 125.00. въ мѣсцевôмъ банку.

Такъ повиннѝ робити всѣ Русины; не пхати ся до чужихъ орґанѣзацій на дечію користь, але закладати свои братства, щобы люде пôзнали, що они суть Русинамы, бо братство то фундаментъ. Где суть братства тамъ народъ скупляє ся и тамъ дуже легко можна закладати школы, читальнѣ а потому и церкви. Для того слава всѣмъ Русинамъ въ Ford City, Pa, що взяли ся щиро до дѣла, та най незнайде ся анѣ оденъ Русинъ въ тамгôй околици котрыйбы до братства не належавъ.

Т. Лабовскій,
орґанізаторъ.

Протестъ
Противъ мадярскои фаны.

Дня 21. Септембра по полудни вôдбулось въ Олифантъ, Па. вѣче около 1000 славянь кихъ робôтникôвъ и купцѣвъ для запротестованя противъ мадярскои опѣки надъ американьскими Славянами и противъ мадярскои фаны. Предсѣдатель вѣча бувъ М. Кгутъ зъ Priceburg, Pa. Бесѣдували слѣдуючѝ: Е. Уйфалуші, менаджеръ „Bratstva“ зъ Вилксбері по словеньски, Ивановскій зъ Прайсбурґа по польски, Сава Чорнецкій зъ Олифанту сповредакторъ „Свободы“ по руски, Ад. Толтъ редакторъ „Jednota“ зъ Скрентонъ, Па. по словеньски, Петрышевичъ зъ Диксонъ, Па. по литовски, Ив. Комара зъ Олифанту по словеньски, Ос. Адамъ зъ Олифанту по чески, Ю. Прокоповичъ зъ Олифанту по словеньски и Осипъ Гудакъ зъ Олифанту выслуженый американьскій воякъ. Сей послѣдный пôдчасъ бесѣды пôднѣсъ въ гору звѣздисту американьску хоруговъ на знакъ, що тая хоруговъ приняла насъ пôдъ свои крыла и еи повиннѝ мы почитати а не мадярску, зъ пôдъ котрои мы утѣкли на вôльну землю, але котру за нами прислали и намъ хотѣлибъ накипути бездушнѝ мадяроны. Всѣхъ бесѣдникôвъ выслухали зôбранѝ зъ великою увагою а частѝ и одушевленѝ оплески були доказомъ, що гадки высказуванѝ речниками були также гадками всѣхъ зôбраныхъ. Наконецъ принято слѣдуючу резолюцію: Мы, Славяне безъ роздѣлу вѣры и народности, зôбранѝ на нынѣшнôмъ вѣчу числомъ около 1000 душь одноголосно протестуемо противъ памятника Кошута и мадярскои фаны, яку намъ жителямъ и горожанамъ сеи новои вôтчины мадярско-жидôвска ліґа прислала. Жадной фаны, мадярского уряду тутъ непотрѣбуемо, того уряду, зъ пôдъ котрого мы мусѣли голоднѝ утѣкати и нашѝ вôтцѣвскѝ землѣ занехати. Кромѣ звѣздистои американьскои хоругви не узнаємо и не потрѣбуемо тутъ жадной другои.

Въ имени цѣлого збору:

Комітетовѝ { В. Новайовскій. С. Чернецкій, Петрашевичъ.

Вôдозва
до всѣхъ Русинôвъ въ Америцѣ.

Дорогѝ братя Русины!

Хочете зватись правдивыми Русинами, хочете забеспечитись на выпадокъ смерти або калѣцтва — приступайте до „Р. Н. Союза“! А теперь маете дуже добру нагоду, бо въ мѣсяцю Октобру с. р. буде принимати ся новыхъ членôвъ вôдъ 16 до 35 лѣтъ новыхъ членôвъ **безъ вступного**; членôвъ вôдъ 35 до 45 лѣтъ за половину вступного.

Братя Русины! Єсли дбаете о себе, о вашѝ жѣнки и дѣти та вашу родину, єсли не хочете, щобъ по вашôй смерти плакали на васъ жена и дѣти, що мали недбалого мужа, вырôдного тата приступайте до „Р. Н. Союза“. Се буде Васъ коштувати лишь 70 цнт. на мѣсяць, але тѝ 70 цнт. на выпадокъ нещастя обôтруть не однѝ вдовичѝ и сиротскѝ слезы, бо не будуть просити у чужихъ хлѣба, але будуть памятати, споминати и молити ся за своихъ добрыхъ и любячихъ мужôвъ та батькôвъ.

Братя! Нашь Р. Н. Союзъ вспомагає не лишь матеріяльно але и морально. Р. Н. Союзъ посилає кождому членови **за дармо** часопись »Свободу«, правдиву руску ґазету, щирого приятеля робôтника, котра учить Русина робôтника доброму, учить його, якъ має честно жити и бути добрымъ Русиномъ. Вже часъ намъ пôзнати себе, що мы великій рускій народъ, вже часъ перестати намъ товчи ся по чужихъ орґанізаціяхъ, де насъ тримають тôлько за прилѣпкôвъ и пасербôвъ, вже часъ и намъ сказати: посунь ся Словаку посунь ся Ляше, бо поти ваше а поти наше, бо и я хочу сѣсти! А коли такъ всѣ до купы злучимо ся, то перевысшимо всѣхъ своихъ сусѣдôвъ и утворимо великій Союзъ и тогды будемо мôцнѝ, и всѣ народы будуть насъ поважати. Тому кличу еще разъ до Васъ: **Приступайте до „Р. Н. Союза“!**

Д. Д. Пирчъ.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь — Д. Д. ПИРЧЬ, Box-355, Olyphant, Pa.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРПОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель..... М. Кравчинипъ NORTHAMPTON, PA.
Заст. секретаря............ С. Ядловскій NEW YORK, CITY.
Заст. касіера.................. И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:
М. Туровъ.................. Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.................. Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.................. Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь.................. McKeesport, Pa.
Андрей Добошь.................. Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.................. Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобапъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N. J.
К. Кирчôвъ, 102 Morris Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Каждый членъ платить на мѣсяць тôлько **70** центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете **600** доляровъ **посмертного, а 300 дол. за жену** и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“ Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ житя, або бôльше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ дôстанете далеко бôльше якъ въ котрôй небудь асекурації (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ орґанізаціяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своси рускои орґанізаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Теодозій Лабовскій, орґанізаторъ »Р. Н. Союза«, мае право орґанізувати новй братства, записувати новыхъ членôвъ, такъ старшихъ якъ и дѣтей до »Союза«, пояснятн статуты, словомъ старати ся о приеднане якъ найбôльше членôвъ для »Союза«.

Въ мѣсяцю сентембру с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

Ч. 3. О. Струтиньскій Николай
Ч. 21. Небесникъ Юлія, дитина
„ Андрей „
„ Петро „
Ч. 46. Мохъ Иванъ
Ч. 63. Нове братство св. О. Николая въ Ford City, Pa. (Зôрґанізовавъ п. Т. Лабовскій):
Баль Семенъ
Бодакъ Андрей
Гуменда Михайло
Андрецъ Филипъ
Шестакъ Антôнъ
Крупаникъ Михайло
Волошиновичь Атаназъ
„ Иванъ
Ґебля Павло
Вайна Антонъ
Вазенда Антôнъ
Барна Семенъ
Бекъ Михайло
Грицикъ Павло
Шершень Иванъ
Процаникъ Петро
Голязка Кирило
Войтовичь Павло
Волошиновичь Василь
Петраньчакъ Михайло
Оресикъ Михайло
Оверчакъ Стефанъ
Теплый Микола
Шафранъ Грицъ
„ Анна
Завада Викентъ
Крупаникъ Анна
Гуменда Апастазія
Волошиновичь Анна
Шестакъ Магдалина
Грицикъ Анна
Петроньчакъ Пайза
Оресикъ Текля
Добряньскій Адамъ
Волошиновичь Марія
Фейда Осипъ
Кухта Федько
Тищѣкъ Петро
Бердель Павло
Матлаґа Павло
Филь Олекса
Голязка Иванъ, дитина
„ Михайло „
Бобакъ Катерина „
Волошиновичь Анна „
Андрецъ Антôнъ „
„ Иванъ „
„ Михайло „
Бекъ Иванъ „
Гуменда Катерина „
Шестакъ Михайло „

Рухъ въ вôддѣлахъ „Р. Н. Союза“.

Въ Елизабетѣ, Н. Дз. Василь Явилякъ есть выбраный м. секретаромъ Руского Народного Союза, и мае право записовати новыхъ членôвъ до „Союза“ въ Елизабетѣ, Бейвей, Елизабетпортѣ, Розелъ и Крамфортъ.

Въ Бруклинѣ, Н. Й. братство св. Андрея замѣнено на мѣсцевый Рускій Народный Союзъ, вôддѣлъ 52 (той самъ). Урядъ: Мих. Лешко, предсѣд.; Йос. Когутъ, касіеръ; Стефанъ Падла, 73 North 9th. street секретарь. Мітинґи кождого мѣсяця будуть вôдбувати ся въ гали пôдъ Nr. 76. North 6th street въ Недѣлю по першôмъ о годинѣ 3 по полудни. Поручено Стефану Падлѣ и Йосифови Когутови записовати дѣти до „Союза.

о. Н. Пôдгорецкій.

ДО ПП. СЕКРЕТАРОВЪ „Р. Н. Союза“.

Декотрй зъ пп. секретарôвъ, запытують мене, чому грошѣ пôсланй ними въ мѣсяцю юнію до касы „Р. Н. Союза“ не були выказанй въ квартальнôмъ справозданю. Отже для поясненя заявляю, що грошѣ въ сумѣ $244.80, котрй були засланй на руки п. А. Шлянты за мѣсяць юнй були зачисленй до загальнои сумы, котру п. А. Шлянта вôддавъ контрольнôй комісіи въ Scranton, Pa. А въ квартальнôмъ справозданю выказанй були лише тй грошѣ, котрй новый касіеръ п. А. Шарпонь вôдобравъ. Для лѣпшого выясненя наведу позиціи, якй п. А. Шлянта подавъ контрольнôй комісіи и такъ: Trauger, Pa. Бр. св. П. и П. $21.60; Auburn N. Y. Бр. св. О. Николая $11.78; Allegheny City, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ $18.20; Jessup, Pa. Бр. св. Петра и Павла $26.04; Canada О. Заклиньскій $1.50; Glen Lyon, Pa. Бр. св. Петра и Павла $11.59; Mayfield, Pa. Бр. св. Кирила и Методія $28.81; Mayfield, Pa. Бр. св. Іоана Хрестителя $34.60; Mayfield, Pa. М. Р. Н. С. $35.30; Yonkers, N. Y. М. Р. Н. С. $21.60; Rhone, Pa. Бр. св. Спаса $13.80; West Moreland City, Pa. Бр. св. Михаила $12.33; Cleveland, O. Бр. св. О. Николая $4.65, що робить разомъ суму $244.80.

Въ квартальнôмъ справозданю позиція 77, повинно бути: Charleroi, Pa. Бр. св. Духа $52.28 а не Bellevernon, Pa.

Назва Братства зъ Cleveland, O. була мильно подана, бо замѣсть Бр. св. О. Николая, было Бр. св. Михаила. Се лишь помилка.

ПП. секретарѣ зволять повѣдомити мене кôлько дотичнй братства потребують вôдзнакъ и книжочокъ до записованя мѣсячного а я кождому сейчасъ вышлю.

Грамоты вынисую кождому братству и чимъ скорше зашлю.

Адресы новыхъ членôвъ и змѣны адресôвъ прошу засылати реґулярно до редакціи „Свободы“.

Д. Д. Пирчь.

Квітъ

на $300.00, котру то квоту мы нисше пôдписанй отримали зъ касы Р. Н. Союза яко посмертну запомогу по бл. п. нашôй дочцѣ Аннѣ, за що складаемо Р. Н. Союзови щиру подяку.

Mayfield, Pa. Sept. 15. 1902.

Василь и Феина Найдухъ
СВѢДКИ: Михаилъ Дутко, Андрей Ґела.
Урядъ М. Р. Н. Союза ч. 22.
Андрей Ґела, секретарь, Якимъ Дзюбиньскій, мѣстопредсѣдатель

Квітъ

на 100 доляровъ, котрй я Лешко Ґойда отримавъ зъ посмертнои запомоги, зъ причины нездôбности до працѣ зъ Головнои касы Р. Н. Союза.

Lansford, Pa. Aug. 22. 1902.

Лешко Ґойда.
СВѢДКИ: Гар. Сидорикъ. Дмитро Молодчакъ.
Мих Терепанъ, секретарь. Андрей Добошь, предс.

Квітъ

на пятьдесять доляровъ, котрй я Федоръ Гудакъ отримавъ зъ посмертнои запомоги въ наслѣдокъ нездôбности до працѣ зъ Головнои касы Р. Н. Союза.

Lansford, Pa. Aug. 22. 1902.

Федоръ Гудакъ.
СВѢДОКЪ: Митро Молодчакъ.
Мих. Терепанъ, секретарь. Андрей Добошь, предсѣдатель.

ПОСМЕРТНЙ † ВѢСТИ.

Анна Гавранъ, жена Прокопа Гаврана, члена „Р. Н. Союза“ и члена руского Брацтва св. Василія въ Simpson, Pa. упокоилась дня 22. сентембра, 1902 р., при породахъ дѣтины.

Вѣчная ей память!

Повѣдомлене.

Отсимъ повѣдомляю, що я не мôгъ бути зъ предсѣдателемъ п. Фрицкомъ анѣ касіеромъ п. М. Палкомъ а то зъ тои причины, що якъ я вернувъ зъ мітинґу до дому то мене въ дома замкнули и не хотять выпустити, бо въ сусѣдствѣ е дитина хора на вôспу. Я буду такъ сидѣти може и за мѣсяць, отже мою секретарску роботу мае право робити и мои письма вôдбирати мôй заступникъ п. Лука Симъ. Я здоровъ до сего часу и моя фамилія.

Михаилъ Ґрацонь.
No 7 Bellefont Ave, McKeesport, Pa.

Спростоване.

Въ „Свободѣ“ ч. 26 с. р. было помѣщено, що въ Бѣлôвцяхъ, повѣту Борщôвского Галичина, склали люде грошѣ на дзвôнъ, а священикъ за тй грошй, спровадивъ меблѣ до покою. — Пôдъ сею дописею бувъ мôй пôдписъ, однакъ я нѣчого о тôмъ незнаю. Священика того добре знаю, есть то правдивый рускій патріотъ, котрый стараесь о добро руского народу. Если чесный дописуватель о нѣмъ щось злого знае, нехай помѣстить въ „Свободѣ“, але най не уживае фалшивого пôдпису, впрочѣмъ не повиненъ боятись положити власный пôдписъ, если то що пише есть правдою.

Н. Репетовскій
Rancher. Mont.

Надôслане.

Понеже господинъ Мадяръ В. Т. напавъ мене невинно въ ч. 20 Ню-Йорскои шматы то я вôдповѣдаю такъ: 1) Не о. Стефановичь, але самй чеснй парафіяны ратували и ратують парафію передъ ганьбою, яку господинъ В. Т. нанѣсъ намъ своимъ брехливымъ пыскомъ. 2) Доки господина В. Т. не было мѣжь нами, то люде годили ся якъ могли, але якъ господинови В. Т. ґузы зъ майнерскихъ рукъ позлазили, то забула безрога чимъ була тай хотѣла кождому по носѣ ѣздити. 3) Вѣрю, що зъ мого дому можна выгнати чорта якъ буде, але щобы зъ господина В. Т. выгнати чорта на те нема въ свѣтѣ силы, хочбы всѣ бискупы и всѣ кумове В. Т. а навѣть Вислоцкій наразъ акафісти читали, 4) Господинъ В. Т. самъ гваривъ передъ людьми, що церква то лемъ бизнесъ для дяка и попа а теперь такій святый. Господине В. Т. якъ вамъ за мало того, якъ васъ поблагословивъ якійсь Ив. Пôдберезевъ то я вамъ додамъ. Де вы ночували тогды якъ малисьте ѣхати до Ford City на шлюбъ? Чому брехалисьте передъ женою, що ѣдете на шлюбъ а якъ жена довѣдала ся, щосьте еѣ ошукали, хотѣла вамъ голову розбити. Чому потôмъ выпадку боялисьте ся спôткати на улици зъ хлопами зъ Allegheny, що вамъ ажь ноги дрожали? Чомусьте зливали пейнтъ фарбярови якъ фарбувавъ унґарску церковъ? — То ще не все, на другій разъ доложу.

Pittsburg, Pa. Н. П.

ВСЯЧИНА.

Аршеникъ и ракъ.

Анґлѣйскй ученй припускають на основѣ певныхъ даныхъ, що аршеникъ грае значенну ролю въ нынѣшнôмъ розширеню раковыхъ хоробъ. Вже вôдъ давна зауважано се статистично. Именно выказувано, що хоробѣ рака пôдлягають найчастѣйше коминярѣ. Зразу думали, що ту дѣлае саджа, яко дразняче средство. Але длячого въ такôмъ разѣ, пытае дръ. Шедуель, запимають въ статистицѣ рака одно зъ послѣдныхъ мѣсць гôрняки въ копальняхъ вугля або гончарѣ, якй мають такожь до дѣла зъ дразнячими рѣчами. Отже д-ръ Саломонъ Смайсъ звертае увагу, що саджа коминôвъ заключае аршеникъ. Въ таблици заводôвъ, якй пôдпадають найлегше хоробѣ рака, наступають заразъ по коминарахъ коршмарѣ, кельнеры, пивоварѣ, словомъ всѣ, що пють найбôльше пива зъ аршеникомъ. Такъ отже аршеникъ, що дôстае ся въ якій небудь способъ до тѣла (кромѣ внѣшного прикладаня до шкôры) успособляе клѣтины тѣла до раковои недуги.

Надане шляхоцтва богамъ.

Пôдчасъ повороту богдыханьского двору зъ Сінґанфу до Пекіну особливо тяжкою була переправа черезъ величезну рѣку Гоанго. Коли-жь она повела ся щасливо и безъ пѣякого припадку, выдавъ Богдыханъ, взглядно его опѣкунка, стара цариця, вдова, такій указъ: „Дня 14. грудня вôдчалили мы зъ Кайфопъ, абы переплысти до Ліеопъ-Юенъ. Погода була гарна, а рѣка спокôйна. Наше судно плыло дуже добре и мы всѣ були вдоволенй. — Коли шукати за причиною тои щасливои переправы, то показуе ся, що се рѣчнй боги хоронили насъ чудесно. Вдячнй имъ за се, надаемо богамъ: Таванъ, Тсянкіюнъ и иншимъ, шляхоцке достоиньство. Міністеръ церемоній мае запропонувати вôдповѣднй титулы шляхоцкй для сихъ богôвъ и здати намъ справу“.

Кара за людоѣдство.

або... клинъ клиномъ.

На однôмъ изъ островôвъ архипеляґу Бисмарка (коло Австраліи) зъѣли тамошнй людоѣды одну бѣлу женщину вразъ изъ ей дитиною. Нещасна походила зъ Франціи, тожь французскій консулъ зажадавъ вôдъ вожда дикунôвъ, абы сейчасъ покаравъ виновникôвъ.

За три дни являе ся передъ консулемъ пôсланець вôдъ вожда и доносить, що виновникôвъ вже покарано, а именно... судцѣ зъѣли ихъ на гостинѣ у вожда.

Чоловѣколюбець.

Майкъ: — Знаешь, я е великимъ чоловѣколюбцемъ!

Джянъ: — Ты? скорше чоловѣколупцемъ! О скôлько менѣ здае ся, любишь лише самого себе.

Майкъ: — Ну... и гарнй женщины.

Ч.

Важне, преважне.

Братство св. Йоана Хрестителя въ Scottdale, Pa. буде принимати въ мѣсяцю Октобру новыхъ членôвъ низше 35 лѣтъ зовсѣмъ безъ вступного. Братя Русины вступайте до нашого руского братства, котре належить до правдивои рускои орґанізаціи, до Союза, не пхайте ся до чужихъ де вамъ Ляхъ або Мадяръ розказуе, зъ васъ высмѣваесь и вамъ до очей плюе. Чижь мы Русины не годнй самй собою ґаздувати тôлько все мусимо чужихъ слухати? Покажѣмъ нашимъ ворогамъ, що и мы не послѣднй, що мы годнй такъ стояти якъ и другй люде. Мітинґъ вôдбуде ся 19 Октобра въ домѣ п. Дмитра Коваля.

А. Пелешь предсѣдатель, Н. Скуба, секретарь.

Всѣхъ

кому на тôмъ залежить повѣдомляю, що адресъ мой яко секретаря Бр. св. Йоана Хрестителя въ Trauger, Pa. есть слѣдуючій:

MICHAEL JUSZCZAK
Box 2, United, Pa,
Westmoreland Co.

— **Подаю** до вѣдомости всѣмъ кому на тôмъ залежить, що я есьмъ одинокимъ рускимъ священикомъ въ Канадѣ, а моя адреса есть слѣдуюча:

Rev. J. ZAKLINSKY
Logan Ave.
Winnipeg, Man., Canada.

Повѣдомляемо

всѣхъ членôвъ руского братства св. Йоана Хрестителя въ Desloge Mo., що рôчный мітинґъ въ справѣ выбору уряду и другихъ важныхъ справъ вôдбуде ся дня 12 Октобра о пôвъ до першои пополудни. Хто не явить ся на мітинґъ заплатить **50** центôвъ кары. Того самого дня будемо принимати до братетва за зниженимъ вступнымъ а до Р. Н. Союза до 35 лѣтъ безъ вступного.

Ал. Балыгроцкій, секретарь.

Безъ вступного

будуть принимати новыхъ членôвъ до братства св. Ап. Петра и Павла въ Carnegie, Pa. дня **12-ого** Октобра **1902** року. Не забудьте сего братя Русины и не жалуйте тыхъ пару центôвъ, щобы себе и свои родины забеспечити, бо не скоро по невчасѣ грѣхôвъ жалувати. Отъ Яцко Коваль родомъ зъ Высовы, Горлицкого повѣту, пôшовъ здоровъ до Питсбурґа на весѣле а вернувъ, захорувавъ и померъ осиротивши жену и дѣти, що въ краю будуть гôрко за нимъ плакали бо не належавъ до жаднои орґанізаціи. А 16-ого Октобра будемо мати красный **баль** на доходъ братства на котрый просимо всѣхъ чесныхъ Русинôвъ.

П. Щерба, секретарь.

Добра способность

для Русинôвъ на околици Lansford, Nesquehoning, Hauto, Coaldale и Geritan. Наше братство Пресв. Богородицѣ въ Lansford, Pa. буде принимати въ Октобру новыхъ членôвъ безъ вступного до 35 рокôвъ, а вызше 35 рокôвъ за таляра вступного. Рôвножь принимаемо дѣти до асекураціи вôдъ одного року житя безъ вступного а платять лишь по 25 центôвъ на мѣсяць. Мітинґи будемо мати два: **12-ого и 26-ого** Октобра. Дѣти можна записати такожь въ школѣ безъ мітинґу, у секретара братства або у п. А. Добоша.

М. Терепанъ секр.

Братство Прес. Богородицѣ въ St. Clair, Pa. выбрало на рôчнôмъ мітинґу слѣдуючій урядъ: Гр. Поляньскій, предсѣдатель, М. Леґеза заступникъ, Илярій Телепъ секретарь, Ст. Ракъ заступникъ, Вас. Хома касіеръ, Ив. Коцибанъ заступникъ, Ивъ Гудакъ маршалокъ, Кипр. Стецъ и Прок. Демяновичь дозорцѣ хорыхъ. Вас. Кроль и Т. Жиличь дверники. Приступайте Русины до нашого братства доки **тôлько доляра вступне**. Забеспечи ся чоловѣче доки еси здоровъ, щобысь не жалувавъ потôмъ якъ тя покалѣчить и не плакавъ на свôй глупый розумъ, бо тогды бувъбысь радъ, щобы тя хто поратовавъ.

Гиляръ Телепъ, секретарь.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краянъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошеня напередъ.

Безъ вступного.

Братство св. Йоана Хрестителя въ Monessen, Pa, буде принимати новыхъ членôвъ въ мѣсяцю Октобру безъ вступного. Мітинґъ вôдбуде ся въ Недѣлю 5-го Октобра въ домѣ п. Йосифа Магутича въ Monessen, Pa.

Йосифъ Магутичь, предсѣдатель. Алек. Горощакъ секретарь.

Важне.

Члены братства св. Михаила въ St. Louis Mo., будуть мати мітинґъ квартальный дня 5-ого Октобра 1902. На той мітинґъ мае явитись каждый членъ братства пôдъ карою 25 центôвъ, хиба що робить або мае яку другу важну перешкоду або мешкае далеко такъ що мусѣвъ бы ѣхати на трепѣ. За урядъ братства.

Павло Федорко, предс. Григорій Копча, секретарь.

Где есть?

Федьо Констанкевичь, родомъ зъ Вишоватки въ Галичинѣ. Прійшовъ до Америки два роки тому назадъ и мешкавъ за 7 мѣсяцѣвъ въ Waterbury, Conn. Хто бы знавъ де вôнъ е, нехай пише на адресу:

Mrs. Anna Konstankiewicz
25 North str. Waterbury, Conn.

Де е

мои краяне Юрко Иваночко и Федь Ушко зъ Ямницѣ, пов. Станиславôвъ (Галичина), — выѣхали до Канады въ 1900 роцѣ. — Хтобы за нихъ знавъ, най подасть звѣстку пôдъ адресою

Rev. **N. STRUTYNSKEY**
Box 418 OLYPHANT, PA.

Где есть?

Янъ Косцьо родомъ зъ Самброна, Шарискои Столицѣ. Передъ пару роками мешкавъ въ Mt. Carmel, Pa, а теперь мае ся отримувати десь въ Канадѣ. Глядае его Миколай Копчакъ. Хтобы зналъ где знаходить ся або вôнъ самъ, зволить ласкаво вôдписати на адресу:

Mr. **NICHOLAS KOPCHAK**
209. St. George str.
ST. LOUIS, MO.

Оголошене.

Котра руска громада потрѣбуе священника на яку потрѣбъ, або хотѣлабъ достати сталого священника, нехай удаесь до секретаря Духовнои Рады на адресу:

Rev. St. Makar,
Box 13, — Mt. CARMEL, PA.

Шукае мѣсця.

Дякъ зъ добрымъ голосомъ, умѣе вести хоръ и учити дѣти. Близшихъ поясненѣ удѣляе Редакція „Свободы“.

ЧИТАЙТЕ »СВОБОДУ!«

Въ мѣсяцю Октобру принимае Союзъ новыхъ членôвъ до 35 лѣтъ безъ вступного.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
8 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнй папары и повномочія.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся до Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнй склянки доливае.
Є цигара, є и галя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Гр. ЖУРАВЪ и Ал. ГОРБАЛЬ
—маютъ—
знаменито зарядженый готель въ Derby, Conn.,
близько дипа, 94 Main Str.

Всѣ знаютъ Гриця и Лешка, бо они добрй Русины! Обслужать васъ скоро и гречно. Товаръ маютъ добрый. Порадятъ краянамъ куда, де и якъ удаватись въ справахъ ґрунтовыхъ въ старôмъ краю. До свого заходѣтъ до свого!

Вже бы часъ и своихъ спомагати.

Такожъ посылаютъ грошѣ до всѣхъ частей свѣта тано, скоро и безпечно, бо зложили кавцію (заруку).

ВИКТОРЪ ВѢЛЮШЪ.
—:: Нотаръ Публичный. ::—

Залагоджуе всякй справы ґрунтовй и мастковй зô старымъ краемъ. Выробляе повномочія, купуе або продае мастки, веде процесы, довершуе подѣлу мастковъ, колектуе грошѣ въ старого краю, увольняе вôдъ асентерунку и т. п. Продае также шифкарты, посылае грошѣ до краю и асекуруе вôдъ огню и на житє за найнизшу цѣну.

Всѣ справы полагоджуе точно и скоро.

Порады удѣляе листовно або устно зовсѣмъ безплатно.

VICTOR WILUSZ,
Notary Public,
205 Washington Str.
JERSEY CITY, N. J.

Не тратьте доброи нагоди, лиш сейчасъ заордеруйте для своихъ помершихъ нагробникъ. Є се послѣдна честь и даръ, якій можна зложити найдорожшимъ особамъ, що ихъ смерть пôдкосила. Маемъ рускй желѣзнй хресты, гарнй и досыть великй по 5 долярôвъ и дорожшй. Пôшлемъ Вамъ ихъ вразъ изъ золотымъ написомъ о помершôмъ, якого забажаете. Треба только прикрутити до пôдставы и положити на могилѣ. Пишѣтъ по польски по илюстрованый катальогъ. Адреса:

NEW YORK CEMETERY MONUMENTAL CO.
PUNXUTAWNEY, PA.

ОДИНОКИМЪ
найзручнѣйшимъ рускимъ друкаромъ въ Америцѣ есть:
ВАСИЛІЙ САРИЧЪ.
517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.

Онъ вамъ выготовить всякй друкарскй працѣ красно и дешево, яко нихто иншій въ Америцѣ. Онъ друкуе на рускôмъ, словацкôмъ и англицкôмъ языку: статуту, бальовы тикеты и всьо, що тôлько для братствъ и поодинокихъ людей є потребно.

Адресъ: V. V. Sarych, 517 E. 13th St.
NEW YORK, N. Y.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ
СЛАБОСТЕЙ
ЖІНОЧИХ,
ДИТЯЧИХ
І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при породі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 3 N. Shamokin Str. Телефон
SHAMOKIN, PA Nr. 1673

Юрко А Прокоповичъ,
погребникъ, готельникъ, и Livery Stable
— Галя на митінґи и забавы, —
201 Jones Str., OLYPHANT, Pa

Велика фабрика циґарôвъ
ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКОИ СПÔЛКИ
въ Мт. Кармель, Па.

Въ мѣстѣ и околици знаютъ добре сесю фабрику, бо всѣ лишь ту ордерують, а курцѣ-знатоки твердятъ, що лѣпшихъ циґарôвъ не найдете въ Пенсильвеніи.

Впрочѣмъ не треба хвалити, бо добре само хвалить ся. — Адресъ фабрики:

CIGAR MANUFACTUR. CO.
Mt. Carmel, Pa.

Юліянъ Копистяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салюнъ рускій. — Найлучшй напитки можна ту достати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого ґатунку, горѣвки доскональй, цигара дуже добрй.

Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька.

Гавріилъ Дзядикъ,
130 Main Str.
DERBY, CONN.

Перший и одинокій рускій аґентъ въ тыхъ околицяхъ и на цѣлый Конектикутъ. Спродае шифкарты на всѣ лініи и на найлѣпши шифы до и зъ всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ компанічныхъ.

Посылае грошѣ скоро, тано и безпечно до всѣхъ частей свѣта.

Мае також знаменито заряджений сторъ, ґросерню и бучерню. Мае на складѣ и продае краевй и американьскй патентованй медицины и розличнй дробязговй товары, якъ jewelry, stationery и кухонній рѣчи.

Русины! Часъ вже перестати жидкôмъ спомагати, коли все потрѣбне достанете за ту саму цѣну у свого старого знакомого. Мешкае въ 128 Caroline Str.

Нумеръ телефону 139—4.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побольшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый домъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00

Заряджае нимъ: Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ БАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕННЯ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ ВАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаємо одну з найлішших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R ґарантовану, ніклеве викінчене, зреґулювану з письменною Ґаранциєю на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годинці. Всім любителям тої кляси годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слідуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої піпки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор піпки циґарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. циґарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до нашлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного оглядання і відіслання назад на наш кошт єли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане єще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ єли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебанїи.

Добрый вечеръ друже мôй!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Тапьо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины зъ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрй ихъ обдерали и туманили, вызискували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

ЯКИМЪ ГАВРАНЪ
ґросерникъ въ SIMPSON, PA.

Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить кождый его знакомый) а все, що є въ его ґросерни, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВОНЪ ПОШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужй не розпыхають черева нашою працею.

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погоститеся, якъ въ рôдпои бабки на весѣлю.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.
Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.

Єго офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускоя церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa.

Гаврінлъ Малиникъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікоры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

Глухоту
також шум в ушах лїчить в найкоротшім часі. Затаяну цїну. Пишіть сейчас. Всякі пояснення даром. Лїчимо навіть слабости, котрі взагалі вважають невилїчимими. Одинокий заклад сего роду в Америці. Руско клїніка St. Louis, No. 2933 Marietta St.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСОБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.	Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякй потрбнй рѣчѣ до житя, якъ такожъ можна купити убраня майнерскй и звычайнй.

Посылае также грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas
328 Federal st. (мѣжъ полудневою 3 а 4-ою улицею.)
PHILADELPHIA, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала єму способнôсть стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае также свою власну аптику, въ котрôй выробляють ся дуже добрй и помочнй лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлôй околици знаютъ добре Шлюпаса.

Dr. A. BACEWICZ.
421 Penn Ave. — SCRANTON, PA.

Замешкавъ на мѣсци всѣмъ добре знаного доктора Шлюпаса.

Говорить по руски, словеньски, польски, литовски и англійски.

Мае такожъ свою аптику.

Хорй могуть его бачити въ аптицѣ мѣжъ 8 годиною рано а 7 вечерь.

Новый телефонъ 75.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.
оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясенй. Такожъ робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантуе.

J. BOBKOWSKI
ПРІЄМЦЯ ПОХОРОНÔВЪ.
Вынаймае такожъ „керичи" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Трометтеръ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя. Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождомъ часѣ можна достати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагоджені на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремй комнаты для родинъ. Найлучшй вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе братскй машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.
Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЪ
146 Lincoln str.

Робить вôнъ всѣлякй убраня мужескй складно и дешево.

Хто у него замовить убрание, нѣколи того не пожалуе.

J. A. QUINN,

Одинокій погребникъ и бальсамовачь въ тыхъ сторонахъ. Мешкае на Ridge Str., Lansford, Pa. Людей, що мешкають въ Nesquehoning, Coaldale, Hauto, Summit Hill и Landsford обслужить чесно, тано и скоро.

B. J. Keogh.

Продае всякй напитки темперенційнй, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНЙ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПІКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГЙ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

JOHN MILLER,
—Словеньско-рускій готельникъ,—
Cor. 4th & Locust st, McKeesport, Pa
недалеко B. & O. дипа.

У него достанете смачне пиво, скаевй ѣдла и чесну услугу. — Можна такожъ и переночовати.

Не спомагайте чужихъ!

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питяются люди, котори можно сказати чудеснымъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ нея вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижнеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може роспознати; другій зновъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знанію якъ найлучше, бо природа обдарила его выникаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти страждущому роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъ именемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебницѣ получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю. Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ
Василь Гричъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

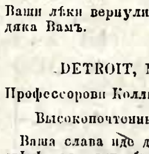

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ подобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ.
Іос. Вейнеръ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короли знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належитъ отдячити.

Вашъ на вѣки благодарный
Иванъ Пиларъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900.

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, коло ко мене въ боку въ крыжахъ. Отъ страшно терпѣ. Была въ краю всякихъ докторовъ, лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ; але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюсь того, але когда прийшла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и вробила. Лѣки, котори менѣ два разы заслалисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ
Марія Корошъ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый панъ Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Но напослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ краснымъ поздоровленьемъ
Анна Ковачикъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легко дыхаю, нищо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.

Ваша вѣрна
Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи приймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ достане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуе такожъ грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant. Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА.